

„Sokan lesznek, akik nem hallják meg Jézus életmentő és bűnmegbocsátó evangéliumát. Hallják majd, de nem hallják meg. Sokan lesznek majd az egyházi iskolák falain kívül és belül is. A magot mégis szórni kell.”

A magvető és az egyházi iskolák ► 6. oldal

„A több száz fős gyülekezet mára szinte elolvadt, vasárnaponként már csak négyen-öten hallgatják Isten ígését magyarul.”

Magyar evangélikus templom a fekete negyedben ► 8–9. oldal

„A lelkési karból vagy száz hallgatót tanítottam. Nagyon szerettem tanítani, visszavonulásomnak csak az volt az oka, hogy az Ordass-körben kiadtuk kötetemet, amelynek megírása nagyon nagy feladat volt.”

Beszélgetés dr. Boleratzky Lóránddal ► 13. oldal

Lelkészképzés és ordináció ► 3. oldal
Mindnyájunk ünnepe ► 5. oldal
Kántortovábbképző ► 6. oldal
Száz éve született Joób Olivér ► 10. oldal
Tomi lámpácskája ► 11. oldal
Kereszthordozó eltökéltség ► 14. oldal

Tanév lelki tantárgyakkal

DER TAMÁS FELVÉTELE

► Eseményben és hálaadásban gazdag napot töltöttek együtt augusztus utolsó vasárnapján az orosházi evangélikusok. A városban a tizenötödik tanévüket kezdhették meg a Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményei, amelyek élére – Fehér Borbála személyében – új igazgatót iktattak, valamint felszentelhetők az iskola alig nyolc hónap alatt elkészült új szárnyát.

► Folytatás a 6. oldalon

Lelkési munkaévkezdés

...délen

► A Déli Egyházkerület *Időnk és erőnk nyomában* címmel tartotta meg munkaévkezdő lelkészkonferenciáját Balatonszárszón augusztus 23. és 25. között. A program ajánlása szerint: „...szeretnénk megragadni a mindig elillanó időt és kevésnek bizonyuló erőnk számára tápláló Forrást találni.”

► Folytatás a 4. oldalon

...nyugaton

► Első alkalommal rendezett munkaévkezdő lelkészkonferenciát a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület. A háromnapos községi rendezvény címét az ordináció első áldása adta: „Hogy áldás légy...” Ehhez kapcsolódóan a beszélgetések fókuszában a lelkesi hivatás és elhívás állt.

► Folytatás a 4. oldalon

...északon

► Hétszáz méter magasságban, a Mátrában gyűltek össze közös évkezdésre augusztus 27-én és 28-án az Északi Egyházkerület lelkészei. A kerület közepe táján fekvő helyszín, a református egyház Ráday Konferencia-központja minden szempontból megfelelően bizonyult a hétköznapi életből való elvonulásra és a találkozásra.

► Folytatás a 4. oldalon

FOTÓ: KECSKEMÉTI PÁL

Záró istentisztelet a Déli Egyházkerület munkaévkezdő lelkészkonferenciáján

Egymondatos tanárok

■ SZABÓ LAJOS

Folyik az óra, hömpölyög a szóáradat, csak a megszólító erő hiányzik. Nincs egy igazi, jó mondat a tanulók számára. Ez talán a legnagyobb tanári kudarc és a legnyomasztóbb diáktapasztalat.

Weöres Sándor sok példát adott arra, hogy egyetlen mondat egész életre szóló, hibátlan üzenetté válhat. *Négy korál* című versciklusában művészen játszik egy mondat: „Ha homlokban drágakő lakik / drágakő lánggá emelkedik.” Elég néhány csendes perc arra, hogy befogadjuk és memorizáljuk ezt a mondatot. Hatszor cseréli fel a szavak sorrendjét, és mindegyik esetben új és mély tartalom jelenik meg. A szívből jövő mondatok rövidek és félreérthetetlenek.

Az utóbbi időkben egyre többször jutnak eszembe azok a tanárim, akiknél egyetlen mondat maradt csak meg bennem. Lehet, hogy az iskolapadban sem jegyeztem meg többet egy-egy órájukon, mégis boldogan mentem haza, mert úgy éreztem, hogy ez az egyetlen mondat sokat ér, és sokáig ki fog tartani. Kaptam egy drágakövet. Nyertem valamit, ami csak az enyém. Az értéke megkérdőjelezhetetlen.

Általában nem volt ez nehéz mondat. Nem kellett sokat törnünk magunkat, hogy megjegyezzük. Nem írták fel a táblára kiemelt üzenetként, és nem ismételték meg százszor, ám valahogy úgy tudták kimondani, hogy mégis feltűnőek voltak ezek az egymondatosok. Nem a büntetésből százszor leíratott mondatokra gondolok. Azokat már a századik leírás pillanatában elfelejtettük örökre. Lehet, hogy rejtve voltak ezek a rövid, életre szóló üzenetek, mégis kitűntek. Ihletett mondasok voltak és magukkal ragadóak.

Még a teológiai évekből is vannak ilyen kincsek az emlékezetemben, amikor nem a bőbeszédűség ragadott meg, hanem az, hogy érdemes végighallgatni az előadást, mert valamikor elhangzik majd a bennünk örök klasszikussá váló szentencia. A nagy egyéniség jellemzője ez a tömör kisu-gárzás. Egész életfelfogás és magatartás van e mögött. Hiteles tanítás.

Hálás vagyok annak a tanáromnak, aki az első pad tetején ülve kívülről szavalta József Attila verseit és Arany János balladáit. Alig-alig fűzött hozzá magyarázatot, mert az előadás maga volt a leghitelesebb verselemzés. Az általa kiemelt egy mondatok élnek bennem ma is. Szeretettel idézem fel annak a tanárnőnek az emlékét is, aki mély átéléssel volt osztályfőnök, és a legdrámaibb helyzetekben is mindig a kiútról és a folytatásról beszélt. Néhány perc elég volt neki arra – ezelőtt negyven évvel –, hogy interaktívan dolgozzuk fel valakinek az egyéni problémáját. Tapintattal és megértéssel. A tolerancia szót akkoriban nem használtuk. Talán azért, mert nem elmélet volt, inkább a járható út.

Ma nagyon sok szó esik a tanári pá-

lya presztízsének helyreállításáról. Már törvény is védi a tanár testi épségét. Cikk és könyv sora szól a tanári tekintély fontosságáról. Vezetők ígéreteiben is kiemelt programként szerepel a tanári munka elismerése.

Újra hangoztatjuk, hogy a tanár személyisége fontos a pedagógiai munkában. Lelkesedése nélkülözhetetlen az átadás folyamatában. E nélkül száraz és unalmas a közvetítés. Semmi sem marad meg a tanulóban. Az igazi pedagógusnak belső és külső fényre van szüksége, hogy magával tudja ragadni a diákjait. Ez pedig csak akkor működik, ha ő személyesen is jól érzi magát a munkahelyén és az otthonában. Jók az érzelmei, és erő adóak a kapcsolatai. Nem marad egyedül, vannak társai. Kedve van a kutatáshoz, a kísérletezéshez és az újdonságok felvállalásához. Nem utolsósorban közel kerül a gyerekekhez, mert úgy kommunikál velük, hogy tapadnak rá, és igényelik jelenlétét az életükben. Ekkor születik meg benne sok egymondatos tanítás is. Valóban jövőt tanít ezzel.

Szeptember első vasárnapján eszünkbe jut az egyházi iskolák világa. Ma már nem szenzáció a létük. Rendkívül nagy fontosságú azonban az a küldetés, amelyet be kell tölteniük. Egyetlen osztályban annyi tanuló találkozik a keresztesnyelvi értékekkel, mint több gyülekezet összes hittanóráján vagy gyülekezeti ifjúsági alkalmán. Vajon ezekben az osztályterekben hallanak-e életre szóló egymondatos tanításokat? Elhangzik-e jól érthető, közeli üzenetként a tanított bibliai történet mondanivalója? Kedvet kapnak-e a diákok a krisztusi életforma vállalására? Szeretjük-e úgy és hordozzuk-e annyira imádságainkban a mai tanárokat, hogy életre szóló egymondatos tanítások szülessenek? Nem erőszakosak, nem hatalmi szóval, hanem az igazán nagy pedagógusok stílusában: könnyedén és szeretettel.

Ma fokozottan szükségünk van erre. Az elmúlt napokban, a napi hírek hallgatása közben többször is megfogalmazódott bennem a kérdés: nincs más mondanivalónk a következők nemzedéknek, mint a kiábrándító vagy kedvszegő információ? A brutalitás és az erőszakosság eseményeinek napokénti bőséges sugárzása, válogatott médiafogyással? Mennyi értékteremtő és gyógyító példa futhatná a negatívumok bemutatására fordított hatalmas energiából!

Érdemes lenne a most induló tanévben egy mondatot bátran kimondó és jó szívvel el is fogadó iskolai közösséggé válnunk – nemcsak az iskolában, hanem életünk minden területén. A költő utolsó variációjának meghallása segíthet nekünk: „Ha lángban drágakő lakik / drágakő homlokká emelkedik.” Az igazi iskola pedig ezen fáradozik.

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora

Oratio oecumenica

Mindenható Istenünk, aki az élet forrása vagy! A te világosságodnál látjuk az igazi világosságot. Kérünk, tedd hajlékoddá szívünket, add nekünk Szentlelkedet igéd által, hogy tanítson és vezessen bennünket akaratom szerint élni, hogy megmaradjunk a te világosságodban, igazságodban, szeretetedben, és kezeink munkáján jó gyümölcsöket termő áldásod legyen – szent neved dicsőségére és embertársaink javára.

Irgalmadba ajánljuk hazánkat, népünket, az emberiséget, a világot. Vezesd, irányítsd Szentlelkeddel e földön élő egyházadat, gyülekezetünket.

Áldd meg a házastársakat, hogy családi életük megszentelt, tiszta, neked tetsző legyen. Áldd meg a családi otthonokat, hogy megújult életben járjunk, hogy gyermekeinket, unokáinkat a te neved félelmében, világosságában neveljük, segítsük hozzád őket, aki az út, az igazság és élet vagy.

Légy mindazokkal, akik most kezdtek munkaévüket, tanévüket. Ajándékozz meg tanárt és diákokat, vezetőket és vezetetteket kitartással és szorgalommal, türelemmel és elszánással. Segíts teljességre jutni, amibe jó reménységgel belekezdünk.

Kegyelmes jelenléteddel légy az özvegyekkel, árvákkal, elhagyottakkal, egyedül élőekkel, magányosokkal, kallódó fiatalokkal, utat keresőkkel, kenyérré éhezőkkel, szűkölködőkkel, bajban lévőkkel. Segítsd meg azokat, akik a te nevedet segítségül hívják bárhol ezen a világon.

Könyörülj irgalmaddal a szenvedőkön és betegekkel, kórházi ágyban fekvőkön, műtétre várakozókon. Adj nekik gyógyulást! Erősíts Szentlelkeddel, hogy se magasság, se mélység el ne válasszon bennünket a te szeretetedtől és világosságodtól. Hadd tapasztaljuk meg a másik emberen keresztül is irgalmasságot, hogy te velünk vagy mindennap, ahogyan ígérted és gondviselő jószágodat, hogy megadod naponta a mindennapi kenyeret.

Elhunyt halottainkat, szeretteinket takard be Jézus Krisztus érdemével, adj nekik örök életet a te országodban, és vezess minket is örökkévaló békefény felé. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ez a [harmadik] hitágazat tehát olyasmiről szól, aminek állandóan történnie kell, és soha nem szűnhet meg. A teremtés ugyanis már mögöttünk van, a megváltás is elvégeztetett, de a Szentlélek szüntelenül végzi munkáját az ítélet napjáig, és arra rendeli a gyülekezetet a földön, hogy általa mondjon és cselekedjék mindent. Hiszen keresztyén egyházat nem gyűjtötte még egybe, a bűnbocsánat osztását sem fejezte be még. Abban hiszünk tehát, aki napról napra vonz minket az igével, és hitünket adja, növeli és erősíti ugyanazzal az igével és bűnbocsánattal; ha pedig mindezt elvégezte, mi viszont ragaszkodunk hozzá, és meghalunk a világnak és minden nyomorúságnak: végül egészen és örökké megszentel minket. Ezt várjuk most hittel az ige szerint.”

▶ Luther Márton: Nagy káté (Pröhle Károly fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁNI 14. VASÁRNAP – RÓM 8,6-11

Mi határoz meg? Kihez kötődünk?

Személyes vallomással kezdem – de ezzel nem önmagamról akarok írni. Nagyon szeretem a *Római levél* 8. fejezetét. Vannak kedves fejezetek a Bibliában, amelyekre sűrűn visszatérek. Ez talán a legkedvesebb. Miért? Mert benne van az evangélium lényege, a törvény ítélete, a vigasztalás szava, a múlt feldolgozásának lehetősége, a jelen mély értelmezése és az egyetlen igazi perspektíva a végső jövőre nézve. Pál informál, figyelmeztet, biztat, szinte énekel a Lélek csodálatos munkájáról, a végén pedig már-már himnikus magasságokban járva szól a legnagyobb biztonságról, hogy tudniillik semmi nem szakíthat el minket az Isten szeretetéről. Minden együtt, minden egy helyen: a Szentírás summája, Isten világának a titka.

Ennek mintegy bevezetéseként, megalapozásaként hangzik a testről és a Lélekről szóló tanítás. Ez azonban több pusztá tanításnál. Úgy vezet el az igazi valóság meglátására, hogy azzal segíteni, felemelni tud és akar. Testről és Lélekről beszél, de nem úgy, ahogyan a kereszténységbe is beszűrődött régi platonista gondolkodás tanította, szétválasztva, már-már függetlenül az ember testét és lelkét. Nem, itt valami egészen másról ír az apostol – Isten törvényét és evangéliumát megfogalmazva. Arról szól, milyen az ember a maga teljes valójában – akit meghatároz a teste, az anyaghoz kötött volta; és milyen az Isten, aki Lélek. A nagy kérdés akkor, a római keresztények között is meg ma, a huszonegyedik századi tanítványok között is az, hogy mi határoz meg minket: az anyaghoz kötött létünk vagy az Istenhez kötődé-

sünk? A testi, e világi valóság, vagy Isten örök valósága? A mulandó lét jár át minket, vagy bennünk él az a Lélek, aki Krisztust magát hozza közel, sőt költözteti be az életünkbe?

Sokféle elválasztó fal, sokféle elválasztó vonal van a világban. Nem csupán a mesterségesekre gondolok, amelyeket mi magunk építünk, hanem azokra a mindig létezett és létező tényekre, amelyek világokat választanak el egymástól.

A test – így ír Pál az ígényt megelőző versekben – a bűn és halál hatalma alatt áll. Azaz képtelen arra, hogy önmagától jó legyen, sőt véges léte még az idő korlátai közé is be van szorítva. „Végeredménye” pedig a halál. A Lélek azonban Isten Lelke, a Krisztus Lelke, az élet teremtője, hordozója, az igazi segítő, vigasztaló, igazságot mutató, jóra vezető, meglevenítő. Két külön világ. A gondok, a fáradság, a küzdelem és az elmúlás világa – s vele szemben Isten Lelkének felszabadult világa, a teljes, sőt kiteljesedő élet világa, a csupa jó és áldás világa. Az első a biológiai léthez kötött, a porból jövő és porba visszatérő élet, a másik a korlátokat nem ismerő, határokhöz nem kötött élet.

Ezek – jó esetben – egymás után következnek? Le kell játszani az elszót, a nehezet és kellemetlent ahhoz, hogy ha az véget ér, és pozitív mérleggel zárul, akkor átléphetünk a jóba? Ha majd elhagyjuk a „gonosz és bűnös testet”, akkor kiröppen a lelkünk, és elkezdődik a jó? A határ egészen máshol húzódik!

Megszülettünk erre a világra. Az élet ajándék, de terheit is érezzük. Csetlünk-botlunk egy életen át, az-

A VASÁRNAP IGÉJE

után nehéz, fájdalmas és titokzatos úton elhagyjuk ezt a világot? Tesszük ezt annak reményében, hogy a „siralomvölgy” után valami más, remélhetőleg valami szebb és gondtalanabb jön? Ez – bármily elterjedt, de – félreértett és a kereszténységtől igen távol álló világgé. Pál ma arra tanít minket, együtt a rómaiakkal, hogy itt elkezdődhet a szebb, az új, a határok közé nem szorított, a korlátok közé nem préselt élet. A titok nyitja az újjáteremtő Szentlélek. A Lélek törekvése élet és békeesség – olvassuk ígénkben. S ha Krisztus Lelke lakik bennünk, s mi az ő Lelke szerint élünk, akkor elkezdődött valami, ami már nem az elmúlásé, a lefelé tartó és lassan semmibe vesző léte.

Az új élet csodája ez. Nem mérhető semmi más földi változáshoz, egyedül az eddig páratlan eseményhez, Krisztus föltámadásához.

Nagyszerű tanítást ad Pál – ez az első élményünk szakaszunkat hallva, olvasva. Azután rájövünk, hogy igazi meditációs anyag, hiszen szükségünk van arra, hogy a mindennapok „darálójában” tudatosan foglalkozzunk az élet alapvető és végső kérdéseivel. S amikor elindul bennünk ez a végiggondoló folyamat, akkor jövünk rá, hogy saját lehetőségeink minimálisak, mozgásterünk igen csak szűkre szabott. De nem így az Isten Lelkének a lehetőségei! Még azt

is megteheti, hogy engem átforgalmazzon és újjáteremt. Még engem is!

Hogy írja az apostol? „*Ha pedig annak Lelke lakik bennetek, aki feltámasztotta Jézust a halottak közül, akkor az (...) életre kelti halandó testeteket is a bennetek lakó Lelke által.*” Ezért imádkozom. Nem azért, hogy én legyek egy kicsit jobb – ez csupán „tüneti kezelés” lenne. Inkább azért, hogy bennem az ő Lelke lakjon.

Értik, kedves Testvéreim, kedves olvasóink, miért olyan drága számomra ez a fejezet a *Római levélből*? Ezért, mert arról a legnagyobb csodáról beszél, amely még velem is megtörténhet. Nemcsak ezen a vasárnapon, nem is csupán ezen a héten, hanem továbbra is újra meg újra olvasni fogom ezt a fejezetet. Erő, áldás árad belőle bőven!

Szentháromság ünnepe után a 14. vasárnapon ez az – egész vasárnapot meghatározó – mottó áll istentiszteleti rendünk elején: a Szentlélek elevenít meg! Keleti megújulási technikákat kínáló, látszatmegoldásokra hívogató, üres háttérű kirakatélelet ajánlgató világunkban én nem más és nem másnak hiszek. A Szentlélek elevenít meg. Erre vágyom. Nem a bágyadt túlélésre, nem az elvegetlítő, majd elmúlásba torkolló életre, nem a céltalan bolyongásra, hanem az eleven, gazdag, perspektivikus életre. A Szentlélek elevenít meg!

■ HAFENSCHER KÁROLY

Imádkozunk! Jöjj, Teremtő Szentlélek, újítsd meg egyházadat, és kezddd rajtam! Ámen.

Mely igen jó az Úristent dicsérni

CANTATE

Eged Isten dicsérinc.

▶ A Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnap az öröme, dicsérete és hálaadásé. A *textus* szerint – Lk 17,11–19, a tíz leprás meggyógyításának története – csak egyetlen, a samáriai tért vissza gyógyulása után Jézushoz. „Fennhangon dicsőítette Istent”: segítséget kért, átélte Jézus megtartó szeretetét, és nem maradt néma, hanem halát adva hirdette a hit megtartó erejét.

A lekió (Gal 5,16–24) továbbviszi az evangéliumi üzenetet: a Szentlélek meglevenít, „gyümölcs pedig: szeretet, öröm, békeesség...” Az ünnep éneke, *Sztárai Mihály* (1575) a 92. zsoltárból írt átköltése a hívó, hálaadó ember tiszta örömét fejezi ki: *Mely igen jó az Úristent dicsérni* (EÉ 47).

Ha a 16. századi dicséret versszak kezdő betűit összeolvassuk, a szerző nevét kapjuk: MICHAEL STARINVS. 1593-tól 1806-ig a protestáns énekeskönyvek többsége az eredeti 15 versszakot közölte. Énekeskönyvünk hat versszaka *Payr Sándor* modernizáló átdolgozásában adja Sztárai szövegét, melyet követ a baptista énekeskönyv is, négyzólamú feldolgozásban (BÉ 30, 5 vsz.). A szövegnek ez a változata kevéssé örítze meg a zsoltáros hangot (elmarad például a zsoltárnak a Sztárai szövegében is még meglévő 7–10. verse, az Isten alkotásait látva

hálaadó dicséretre induló ember elmenteként az esztelenekre és a gonoszokra való utalás.) A reformátusok Sztárai szövegét viszonylag hűen követik (RÉ 255, 8 vsz.).

Az ének első versszaka a dicséretnek, éneklésnek, hálaadásnak, Isten hirdetésének örömét fejezi ki. Az öröm forrására a 2–5. versszak egyes szám első személyben megfogalmazott imádsága ad választ: a lélek felemelkedik Istenhez, elmélkedik, felismeri az isteni bölcsességet, és hogy a megtérés után örökkévaló boldog élet vár rá. A szükségét szenvedő hívő ember pedig biztos lehet az isteni segítségben, üdvözülésben. Az utolsó versszak a gyülekezet nevében mondott könyörgés hitért, istenismeretért. Az öröm távlatot kap: a mennyország ígését.

Énekeskönyvünk dallama 20. századi evangélikus lejegyzésben maradt fenn. A 16. századból a dallam kibővített (11, 14, 14, 12 szótag) változata ismert. Eldönthetetlen, hogy ebből a kibővített formából mesterségesen állították-e elő a 20. századi 4 x 11 szótagos változatot, vagy éppen fordítva történt, csak éppen nem jegyezték le a mindenki által ismert rövidebb

dallamot, és a szóbeliségben élt évszázadokon keresztül. A történelmi éneket idéző dallam stílushű ritmusa az örövendés lendületét adja vissza. *Sulyok Imre* 1943-ban altszólóra, vegyes karra és vonósokra dolgozta fel Sztárai szoltáraparafrazisát.

■ H. HUBERT GABRIELLA

Felemelt tekintettel, felemelt szívvel

Jó lenne új életformát találni. Életmódot. Életstílust. Életvezetést. Amelyet nem reklámok tökéletesre retusált díszletemberei mosolyognak, mozognak, beszélnek bele a tudatunkba. Nem olyat, amelyért cserébe ismeretlen, háttérbe húzó, személytelen létezők pénzt, elveket kérnek, és réginek kikialtított értékrendeket dobatnak szemétre az új reménység fejében. Valami egészen más megújulásért kiált a világ. Amely nem követel lehetetlen, elvtelen változást. Amelytől nem csupán az maradhat az ember, aki valójában, hanem kiteljesedhet. Amelytől saját maga új dimenzióit, boldogító pozitívumait fedezheti fel, és amelytől rádöbbenhet, hogy nem magára hagyott, véletlen létező a világban, hanem egy csodálatos alkotó keze nyomát, arcmását hordja magán.

Korán reggel vagy éjjel, a ránk virradt napért adott hálában, az igazi, felemelkedett pillanatokban, a mindennapok csodáira való rádöbbenésekben, minden rezdülésünkben, a világ min-

den rezdülésében: minden mögött ott van az, aki el tud indítani erre az új életre. Csak merni kell megszólítani, kérni őt, amikor már nagyon szeretnénk az újrakezdet. Újrakezdeni annak a rég elvesztett, teremtéskori „íme, minden igen jó”-nak az ízével, amelyre megalkotott bennünket az Isten. Ezért igen jó őt dicsérni, ezért jó eltelni nagyságával, ezért jó fölemelkedni hozzá.

Mert ha már valami elszakadt Isten és ember között, ő akkor is a közösséget, az együtt örülést keresi velünk. Amíg helyre nem áll, tökéletesség nem lesz az új teremtés, addig az örövendő közösség alapja: hogy van törekvés az Isten felé, hogy van megtérés, hogy van örökkévaló, boldog életbe vetett hit, hogy a szívekben már Isten országa van. Most ez a „jó” adatik legfőbb jöként, de ez elég ahhoz, hogy aki rátalál, annak egész élete fordulatot vegyen. Új életmódot, életstílust, életvezetést talál: a kegyelem koldusainak mindig bővelkedővé tett életét.

„*Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!*” Ha ez a könyörgés mindennap velünk ébred, lelkünkkel, akkor mindvégig megmaradhatunk a Sztárai megénekelte igaz hitben. A hitben, amely mindennap a feledhetetlen Megváltó felfoghatatlan szeretetébe kapaszkodik. A hitben, amely összeköti elszakadt múltunkat, megváltott, megújított jelenünket és boldog, múlhatatlan jövőnket: egész, Istentől ajándékba kapott létünket.

■ ÖRDÖG ENDRE

Aki biblikus, szeretetben gazdag, hitvalló gyülekezetet álmodott

Lelkészbeiktatás Alsóságon

► **Ünnepi istentiszteletre hívatottak a celdömölki-alsósági templom harangjai augusztus utolsó hétvégéjének szombat délutánján. A gyülekezet meghívott lelkészét, Kerekes Csabát iktatta be hivatalába Rostáné Piri Magda, a Vasi Evangélikus Egyházmegye esperese (képünkön).**

Az ünnepi alkalmon Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel. 1Jn 3,18–20 alapján hang-

hez viszont cselekedetnek is kell társulnia. Az új kezdetnél szeresse egymást lelkész és gyülekezet. Ne szóval, hanem valóságosan, az Isten igéjéért.

A beiktatási liturgia után Kerekes Csaba Lk 7,31–35 alapján tartott székfoglaló igehirdetésében arról szolt, hogy ő biblikus, Isten előtt hódoló, szeretetben gazdag, vonzó, szolgáló, tevékeny, hitvalló gyülekezetet álmodott meg. Amelyhez azért jött, hogy Jézust mutassa meg, általa pedig Isten kegyelmét, a törvényt és az evangéliumot hirdesse. Ehhez a szolgálathoz kéri a gyülekezet együttműködését.

Egy évig helyettesítéssel oldották meg a szolgálatokat Alsóságon, majd egyházmegyén belül sikerült utódot találni.

Kerekes Csaba az erdélyi Krizbán született, középiskolai tanulmányait Brassóban végezte. Bár családjában keresztény nevelést kapott, egy csodálatos gyógyulást követően hallotta meg az elhívást a lelkészi szolgálatra. 1993-ban jelentkezett a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemre, majd hazatért, és a halmágyi szórványban kezdte meg szolgálatát.

2001-ben a Vas megyei Uraiújfalui gyülekezetet hívta meg a közben meg-

A Duna jobb partjáról a bal partjára

Vladika Zsófia lelkésszé avatása

► **Pécs, Pogány, Pécs-Vasas, Kecskemét, Kiskunhalas – helyek, ahol már belekóstolhatott a szolgálatba, és gyakorlatot szerzett az augusztus 28-ai avatása után immár hivatalosan is a lelkészi karhoz tartozó Vladika Zsófia. A pécsi evangélikus templomban történt ordinációt Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke végezte.**

Az ünnepi istentisztelet igehirdetésében a püspök a meghívón olvasható ige alapján – „Gondol ránk az Úr, meg fog áldani” (Zsolt 115,12) – nemcsak a textusban rejlő ígéret nagyszerűségére hívta fel a figyelmet, hanem arra a többes számra is, amely ugyan-

közösség, a passió-előadások és nem utolsósorban az akkor Pécssett szolgáló Baranyay lelkész házaspár olyan hatással volt Zsófiára, hogy huszonegy évesen jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre.

Teológuskorában aktívan szolgált az anya-, illetve a hozzá tartozó pogányi és pécs-vasasi szórványgyülekezetben. A hittudományi egyetem hatodévtét megosztva a kecskeméti gyülekezetben és a kiskunhalasi Szilády Áron Református Gimnáziumban töltötte – ez utóbbiban evangélikus hittant tanított.

Az ünnepi istentiszteleten a püspök mellett dr. Bácskai Károly, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa, Baranyayné Rohn Erzsébet, a pécsi gyülekezet egykori, illetve Németh Zoltán, a hívek jelenlegi

súlyozta, hogy vessük el az ígéretéseket, fogadkozásokat, amelyek minden kezdetnél megkísértik az embert. Az apostol azt írja, hogy ne szóval szeressünk, hanem valóságosan. A lelkész szóval, beszéddel szeret, eh-

Vető István lelkész, püspökhelyettes – tizenhét évi alsósági szolgálat után – egy évvel ezelőtt búcsúzott el a gyülekezetétől, miután a budapest-cinkotai evangélikusok megválasztották megüresedett lelkészi állásuk betöltésére.

nősült lelkészt, aki itt alapított családot. Közel egy évtized után kapta a felkérést, hogy a Kemenesalja fővárosának keleti, alsósági részében élő evangélikusok lelkipásztora legyen.

■ MENYES GYULA

úgy érthető a gyülekezet közösségére, mint az Isten ügyét képviselő lelkészi karra. Prédikációjában kiemelte: a sorba újonnan beállók mindig erősítik a többiek szolgálatát.

A kosárlabda-edzői végzettséggel is rendelkező Vladika Zsófia egy edzőteremben dolgozott, amikor az egyik ismerőse elhívta a pécsi gyülekezet ifjúsági körébe. Az alkalmak, az ottani

lelkésze szolgált. A köszöntések sorában Kis János nemcsak mint a kecskeméti mentor volt fontos Zsófi számára, de mint eskető lelkésze is; nem véletlenül hívta hát az ifjú férjet is az ünnepelt mellé.

A frissen avatott lelkész szeptember 1-jével Kiskörösi kezdi meg szolgálatát.

■ BODA ZSUZSA

Tanévkezdő kérdések és kétségek

Új tanévet kezdetünk. Vajon magasabb osztályba léphetünk? Netán évisméltésre ítéltünk? Köztudott, hogy osztól újra adva van iskoláinkban a bukás esélye is. Sőt ami a közoktatásban alig elképzelhető, az egyházi, gyülekezeti, egyéni keresztény életben előfordulhat: „alsóbb” osztályba is kerülhetünk...

De mindenképpen örömhír, hogy tovább tanulhatok! Mi több, Jézus Krisztus tanítványa lehetek! A keresztény élet lényege, hogy az utolsó szívdobbanásig a Mester tanítványai maradjunk. Küldetésünk se több, de nem is kevesebb, mint hogy tanítványá, nem a magunk, hanem Jézus tanítványaiá tegyünk másokat.

Erről szolt az agyonidézett missziói parancs Máté evangéliumának végén. Úgy gondoltam, erről újat már nem olvashatok. De kiderült, valóban igaz: a jó pap/püspök holtig tanul, és sírkövén ez áll: földi tanulmányait befejezte...

Az Amerikai Evangélikus Egyház (ELCA) képes magazinjának (*The Lutheran*) augusztusi számában elgondolkodtató vezércikket fedeztem fel Peter W. Marty tollából „A kételkedés értékelése” (*An Appreciation for Doubt*) címmel.

A davenporti (Iowa) lelkészolléga nem kevesebbet állít, mint hogy a hit ellentéte nem a kétség, hanem a túlzott bizonyosság, magabiztosság. Többek között éppen a missziói parancs előzményeire utal. A Károli-fordítás szerint a tanítványok, amikor Galileában újra találkoznak a feltámadott Krisztussal, „leborulának előtte, némelek pedig kételkedének” (Mt 28,17).

A cikk szerzője a columbusi Trinity Lutheran Seminary újszövetségi professzorát, Mark Allan Powell idézi, aki szerint az eredeti görög szöveg nem teszi indokolttá a „némelek” szó beszúrását. Ez egyfajta fordítói logikát, preconcepciót tükröz, mely szerint a Jézus előtti hívó leborulással valamiképpen feszültségben, ellentétben van „némelek” kételkedése.

Magam is úgy látom, hogy az egészséges hit és az egészséges kételkedés nem zárják ki egymást, sőt együtt járnak. Erre talán Tamás apostol az egyik legnagyobb példája. Nem véletlen, hogy az úgynevezett „keresők istentiszteletét” éppen Tamás-misének nevezzük.

Meggyőződésem, hogy a passiótörténetben csúfosan leszerpelt tanítványi sereg – döntő módon –

ÉGTÁJOLÓ

nem Jézusban kételkedett, hanem sokkal inkább önmagában. Miként lehetséges, hogy a győztes Úr továbbra is az ő vesztes csapatukkal akar újat kezdeni?!

Számunkra is ez lehet az ismétlődő meglepetés az induló tanév küszöbén. A Mester még mindig nem adta fel, még mindig számol velünk! Türelmes szeretete nem fogyott el irántunk. Bár gyakran nehézfejú, rest szívű tanítványok vagyunk, mégis újra kézbe vesz minket.

Ő reálisan számol kérdéseinkkel és kétségeinkkel. Olyan Mester, aki görbe vonalakkal is tud egyenesen írni. Nem tökéletes mesteraspiránsokat keres, hanem rá figyelő, őt követni igyekező tanítványokat.

Ezzel szemben ma is bőven akadnak magabiztos írástudók. Akiknek nincsenek kérdéseik és kétségeik, csak kioktató válaszaik. Ők min-

dent tudnak, sőt mindent jobban tudnak. Ők „Isten fejével gondolkodnak”, és korunk minden kínzó kérdésére kiolvassák a kétséget kizáró, megfellebbezhetetlen választ az írásköböl. Nekik – Pál apostollal szemben – semmi sem homályos, hanem minden tiszta. Ismeretük nem töredékes, hanem teljes...

Egyáltalában nem irigylem, inkább sajnálom őket. Nincs már mit várniuk az új tanévtől, hiszen mindent tudnak. A magabiztos, öngaz egészségesekkel a Mester sem tud mit kezdeni. Csak a lényeg nem értik: az ember legnagyobb rangja, méltósága, esélye, ha Jézus-tanítvány marad!

Egyházunk öt éves, országos gyülekezeti munkaterve szerint az előző tanév az elmélyülés idejévé adott nekünk. Vajon tényleg az volt? Többek között erre is kerestük a választ a Déli Egyházkerület immár hagyományos munkaévkezdő lelkészkonferenciáján, Balatonszárszón: valóban elmélyültünk-e, vagy inkább sülyedtünk?! Ezt az önvizsgálatra indító kérdést minden egyes gyülekezeti közösségnek és tagnak érdemes őszintén megválaszolni, hiszen minden általánosítás felszín és félrevezető.

Az új munkaév kulcsszava a megismerés. Divatos kifejezéssel: az élet-hosszig tartó tanulás (*lifelong learning*), melynek része, ha úgy tesszük, ajándéka az induló 2010/11-es tanév. Nem az a kérdés, hogy felsőbb vagy alsóbb osztályba kerültünk, netán évisméltók vagyunk-e. Az az örömhír, hogy a Mester újra „becsönget”, tanítványai maradjunk!

„Veni Creator Spiritus!” Induljunk együtt a bölcsesség Lelkének vezetésével! Nem magabiztosan, hanem Jézusban biztosan! Pál apostol alázataival és reménységével: „...most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre; most töredékes az ismeret, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert az Isten.” (1Kor 13,12)

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Lelkeszi munkaévkezdés

...délen

► Folytatás az 1. oldalról

Az idő megragadásához, a Forrás megtalálásához a kezdő lépést a 90. zsoltár szavai adták meg a közel nyolcvan résztvevőnek. Szabóné Mátrai Marianna püspökhelyettes arra mutatott rá, hogy a zsoltárban közösség szólal meg, és közösséghez szól. Életöröme vágyik a zsoltáros, és erre vágyunk mi is, de ehhez Isten áradó kegyelme szükséges. Így élhetünk – és élhet a lelkész is – hatékonyan.

Tóth János, a Gyökössy Intézet munkatársa sokéves tapasztalat alapján a lelkeszi munka lelki háttérééről és spirituális útjairól beszélt. Mi is a lelkeszség? Mindig szolgálatban? Hogyan ápolhatja a lelkész lelki higiéniáját? Mi történik a lelkész egy napján? Többek között ezeket a kérdéseket járta körül előadásában, amelyet hozzászólások követtek.

FOTÓ: KESKEMÉTI PÁL

A munkatársi kapcsolatok problémáit hozta a hallgatóság elé Krámer György esperes, majd bemutatta az on-line digitális munkanaplót és használatát, amit a lelkészek élénk érdeklődéssel fogadtak.

Az első nap zárásaként Varga Gyöngyi egyetemi docens vezetésével a résztvevők háromfős csoportokban járták végig a „csend imaösvényét” erőforrást keresve és reménység szerint rá is találva.

A keddi nap ismét a Balaton-parti teraszon, a „napvitorlák” árnyékában kezdődött. Itt hangzott el Sósuti Zoltán református lelképásztor áhítata 2Kor 12,6–9 alapján. Az erőtlenség elhordozásához alátrá és belső csendre van szükségünk – mondta a lelkész –, így élhetjük át azt, hogy Isten kegyelméből van erőnk a lelkeszi munkában helytállni.

Az áhítatot követő kerekasztal-beszélgetésen – melyet dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora moderált – Sósuti Zoltán, Kunszabó Zoltán római katolikus diakónus és Jó András református tanár osztotta meg gondolatait a lelkészekkel. A közel másfél órában a lelkész és a hívek kapcsolatáról, a közösségalkotás örömeiről és kudarcairól, a „látás” szükségéről volt szó, egyetértve abban, hogy a lelkész is igényli a testvéri közösséget.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Délután nyolc csoportban folytattak tartalmas megbeszélést a résztvevők (egy-egy csoporthoz a hasonló helyzetben lévő gyülekezetek lelkeszei tartoztak), majd Jó András mint az Interserve missziói szervezet képviselője bemutatta A föld végső határáig című DVD-t, mely a gyülekezeteket biznyságtévő életre ösztönzi. A nap jókedvű kerti partival, kürtöskalács és indiai kenyér sütésével zárult.

Szerdán Bácskai Károly adjunktus igei felkészítése, majd a konferencia értékelése után úrvacsorai istentiszteletre került sor. Gáncs Péter püspök – rámutatva a falra helyezett dekorációra, melyen minden résztvevő neve és felszentelésének éve szerepelt – Ézs 40,27–31 alapján hangsúlyozta, hogy akár negyven éve, akár frissen ordinált lelkészről van szó, Isten ad neki erőt, és újítja meg munkájában, életében.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

...nyugaton

► Folytatás az 1. oldalról

Az augusztus 26-tól 28-ig tartó dunántúli lelkészkonferenciának a községi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium adott otthont. Ittész János püspök a lelkészszentelő istentiszteleten elhangzó kérdések alapján tartott bibliatanulmányokat, amelyeket egy-egy előadás egészített ki.

Az első bibliatanulmány témája az elhívás és elhivatottság volt. „Vállalod-e igaz meggyőződéssel és jó lelkiismerettel a lelkészi szolgálatot egyházunkban?” – hangzik az első kérdés a lelkészi szolgálatba indulók felé. Ittész János hangsúlyozta, hogy Isten sokféle formában hívhatja el az embert a szolgálatba, de ennek a módja nem befolyásolja az elhívás lényegét. A lelkészi hivatás teljes embert kíván.

„Akarod-e ebben a szolgálatban az egyház fejét és Urát, Jézus Krisztust híven követni, evangéliumát tisztán és igazán hirdetni és a szentségekkel Krisztus rendelése szerint szolgálni?” A kérdés kapcsán a püspök az igaz tanításról beszélt. Mi a tiszta és igaz evangélium? – tette fel a kérdést. Isten mindent egy lapra tett fel, egy üzenetbe koncentrált evangéliumát, és ez a kereszt igéje. Ez a tiszta tanítás.

Az ordináció harmadik kérdésével – „Fogadod-e, hogy szeretettel, odaadó hűséggel és példás étellel építéd egyházunkat?” – a példamutató élet került a középpontba. Minden lelkész számára lelkiismereti kérdés, hogy teljesítettük-e a hivatásunkból eredő kötelezettséget a reánk bízott közösséggel szemben. Nem keresünk-e kibúvót világi környezetünkre hivatkozva? Ahhoz, hogy példás papi étellel tudjunk szolgálni, Istenre ráhagyatkozó bizalomra van szükség – fogalmazott a püspök.

Az utolsó bibliatanulmány a megtartó rendről szólt a lelkészszentelő liturgia negyedik kérdése alapján: „Ígéred-e, hogy evangélikus egyházunk törvényes rendjét mindenkor megtartod, elöljáróid útmutatását követed?” Közösségért vagyunk felelősek – mondta Ittész János. Egy közösség életét a törvény tartja rendben, a tanítvány életében pedig Isten szeretete tud rendet tartani. A rendbe tett életek esetében sok dolog átértékelődik, és az ilyen élet tudja kiábrázolni Krisztust.

A bibliatanulmányokhoz kapcsolódó előadásokat Kamarás István szociológus, ifj. Fabiny Tibor világi teológus, Kálmán Attila gimnáziumi tanár és Reuss András, hittudományi egyetemünk professor emeritusa tartotta. A hallottakat a részt vevő lelkészek csoportbeszélgetéseken vitták meg.

FOTÓ: MENYES GYULA

A közösségépítés is célja volt a lelkészkonferenciának, amit – egy orgonahangverseny meghallgatása és a közös borkóstoló mellett – az esti beszélgetések szolgálták legjobban.

A munkaévet kezdő találkozó végén két olyan, frissen felszentelt lelkészről kértünk véleményt, akik először vettek részt ilyen jellegű eseményen. Pongrácz Máté kicsit tartott ettől a konferenciától. „Az aggodalmam feleslegesnek bizonyult, mert a légkör nagyszerű volt. Jó volt ezt átélni, hiszen ilyen tapasztalattal a hátunk mögött tudunk hitelesen prédikálni a gyülekezetben a közösség megélésének szükségességéről. Örömmel és élmenyekkel gazdagodva megyek haza, és kezdem meg gyülekezetemben az új, számomra első munkaévet.”

Weltler Gábor is pozitív élmények birtokában tekintett vissza a lelkeszi közösségben eltöltött három napra. „Egyik bibliatanulmányában Ittész János arról szólt, hogy a lelkész bizonyos szükségképpen magányos egy kicsit. Ez a tanácskozás megerősített engem abban a meggyőződésben, hogy a szolgálók közösségében nem leszek egyedül. Öröm volt azt tapasztalni, hogy lényegesen kevesebb volt az ismeretlen arc, mint előzetesen gondoltam. Az itt kapott benyomásokat, impulzusokat bizonyára jól fogom tudni kamatoztatni későbbi szolgálatomban.”

■ KISS MIKLÓS

...északon

► Folytatás az 1. oldalról

A mátrai találkozó keretét az a négy igei alkalom adta, melyek – Pálnak és munkatársainak a története alapján – az együttműködésről, a feszültségről, az együtt imádkozásról és egymás szívére tartásáról szóltak dr. Joób Máté, Cserhátiné Szabó Izabella, dr. Fabiny Tamás és Györfi Mihály tolmácsolásában. A közösség megéléséhez a hagyományos istentiszteleti és ifjúsági énekek örömteli éneklése is hozzájárult.

Az első napon Tóth János és Kocsev Miklós, a Gyökössy Intézet munkatársai a lelkészi hivatás és a magánélet mindennapi kihívásait állították előadásuk – és az azt követő fórumbeszélgetés – fókuszába. Az alkalmon számos értékes és konstruktív gondolat, illetve nemegyszer vitát indító hozzászólás hangzott el, például: „A munkába beleroskadó lelkész nem lelkesíti a gyülekezetet.”

Annak ellenére, hogy egy egész kerület lelkeszei – mintegy nyolcvanan – gyűltek össze, bemutatkozásra is sor került. Szükség is volt rá, hiszen a hat egyházmegye szolgálattevői ritkábban találkoznak ily módon egymással, másrészt az elmúlt hónapokban több új lelkéssel is gazdagodott a kerület. Akinek nem volt elég a másfél óra – játékos és meglehetősen vidám hangulatú – bemutatkozás, este a szervezett, mégis kotelten beszélgetések során, terített asztalok mellett folytathatta az ismerkedést.

A szombat reggeli úrvacsorai istentiszteletet követően Benke Imre esperes mutatta be a készülő, az Északi Egyházkerület által összeállított, Órend című 2010/2011-es gyülekezeti munkaprogramot, amely idén – szemben az előző három évvel – inkább füzet formájú lesz. A jelenlegi tervek szerint a tizenhat sorozat tömören kidolgozott témajavasataihoz az egyházi honlapokról lehet majd letölteni a különböző kiegészítő anyagokat. Az esperes elmondta, hogy a kiadvány főbb célja a gyülekezetek tanítása, a rendezettség és a testre szabhatóság szempontjait szem előtt tartva.

Az egyházkerület vezetését fórumbeszélgetés keretében Buda Barnabás lelkész kérdezte örömeiről, félelmekről, stresszről, megújulásról, a kerület arculatáról, egyházzól és politikáról. Utolsó napirendi pontként Krámer György esperes mutatta be a Dél-pesti Egyházmegye által már januártól tesztelt digitális munkanaplót. A lelkészi munka mérhetőségét és az önellenőrzést is lehetővé tevő program – remények szerint – hamarosan felváltja majd a papír alapú szolgálati naplót. A felhasználóbarát internetes alkalmazásnak számos előnye van a hagyományos formához képest, a hozzászólások pedig nagyban segítik a fejlesztőket a minél szélesebb körben elfogadásra találó változat kidolgozásában.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az eddigi egynapos találkozó idén kétnaposra bővült, a pozitív visszajelzések és tapasztalatok azonban arra bátorítják az egyházkerület vezetését, hogy jövőre még egy nappal hosszabb együttlét legyen a cél. Az egyházkerület lelkeszeinek négyötödét megmozgató összejövetel remélhetőleg lelki és szellemi felüdülést adott a résztvevőknek, akik ApCsel 15,36 szavaival távozhattak: „Térjünk vissza, látogassuk meg a testvéreket valamennyi városban...”

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Mindnyájunk ünnepe

Közös istentisztelet az ökumenikus székházban

► Új kezdeményezésként, ám hagyományteremtő szándékkal hívta meg a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) a hazai keresztény egyházakat az államalapítás ünnepe alkalmából tartott istentiszteletre. A felekezeti közötti alkalomnak, amelyet *Schmitt Pál* köztársasági elnök, *Réthy Miklós* nemzeti erőforrásokért felelős miniszter és több államtitkár is megtisztelt jelenlétével, az ökumenikus székház kápolnája adott otthont az ünnep előestéjén.

A római és görög katolikus testvéregyházakkal közösen tartott istentiszteleten jelen volt *Paskai László* bíboros, *Kiss-Rigó László* szeged-csanádi megyei püspök, *Kocsis Fülöp* görög katolikus és *Széky János* római katolikus

mindnyájunk ünnepe, hiszen eleink is részt vettek a nemzet létrejöttében, akkor még a katolikus keresztény hit elkötelezettjeiként – fogalmazott a MEÖT elnöke. Majd *Szent István* királyunk *Imre* fiához írt intelmei közül kiemelte a

Ezt feladni felelőtlenség, védelme mindnyájunk szent kötelessége – emelte ki az igehirdető.

Az istentisztelet liturgiájában a római és a görög katolikus egyház részéről *Paskai László* bíboros és *Kocsis Fülöp*

FOTÓ: BARCZA JÁNOS

püspök, *Kránitz Mihály* rektorhelyettes, illetve *Mohos Gábor*, a katolikus püspöki konferencia titkára is. A határon túlról érkezett vendégek között volt *Csűrű István* nagyváradai és *Fazekas László* révkomáromi református püspök, valamint *Nagy Béla* kárpátaljai református főgondnok. A hazai

türelem, a bölcs tanácsadás, valamint a jóság és irgalmaság gyakorlásának mindig időszerű gondolatát.

Az *Erős vár a mi Istenünk* közös eléneklését követően *Bölcskei Gusztáv* református püspök, a zsinat lelkes elnöke hirdette az ígét Ef 6,1–5 alapján. Szólt arról, hogy az ál-

püspök, valamint a MEÖT tagegyházainak vezető püspökei és elnökei vettek részt. Énekel a Lutheránia énekkar tagjai – *Kamp Salamon* karvezetésével –, illetve egy alkalmi ortodox kamarakórus szolgált.

Ezt követően *Bölcskei Gusztáv* megáldotta az új ke-

FOTÓ: Mészáros Gábor

protestáns egyházak képviselőiben – mások mellett – részt vett az alkalmon az evangélikus egyház mindhárom püspöke – *Ittész János*, *Gáncs Péter* és *Fabiny Tamás* –, *Lackner Pál* protestáns táborigazgató, *Huszár Pál* református egyházi főgondnok, valamint *Lengyel Anna* és *Benczúr László* evangélikus egyházkerületi felügyelő.

A 90. zsoltár éneklése után *Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök köszöntötte a meghívott vendégeket és a kápolnát megtöltő gyülekezetet. Az államalapítás

lam feladata a rendteremtés és anarchia közepette, az állampolgárnak pedig jogkövető magatartást kell tanúsítania. A gyermekek szülők iránti tisztelete az élet alapvető rendje. Akiknek – Isten után – életüket köszönhetjük, azokat földi életük végéig figyelemmel kell kísérnünk, és biztosítanunk kell számukra mindazt, amire szükségük van. A szülők feladata pedig a gyermekáldás örömteli elfogadása és az utódoknak az Úr tanítása szerinti keresztény nevelése. A család az állam legkisebb élő közössége, erre épül a nemzet.

nyeret mint a Teremtő ajándékát, és imádságban kérte, hogy minden család asztalára jusson a mindennapi testi és a lelki eledelből is.

Áldásmondással és nemzeti imádságunk, a *Himnusz* eléneklésével ért véget az államalapításra és a kereszténység felvételére emlékező ökumenikus istentisztelet, amelynek perselyadománya – *Bóna Zoltánnak*, a MEÖT főtitkárának bejelentése alapján, az ő köszönetmondásával – az árvízkárosultak támogatását szolgálta.

■ Sz. I.

Magyar napok Kolozsvárott

► Ha Mátyás lova nyeríteni tudna, örömeiben biztosan ezt tette volna augusztus 20-a környékén Kolozsvár főterén. Ha pedig *Dávid Ferenc* vagy *Heltai Gáspár* is éppen arra járt volna, igencsak magyarul kellett volna *Napocát s a magyar napokat...* Nos, mielőtt még túl sok lenne a rejtély, íme, a titok nyitja: augusztus 18-a és 22-e között tartották az I. kolozsvári magyar napokat. Mivel a kezdetben városnapok néven tervezett esemény részleteiben az ötletgazdák nem tudtak megegyezni a többségi románsággal, a helyi magyarság felvetette a külön rendezvénysorozat megszervezésének gondolatát. Az eredetileg is javasolt augusztus 19-e, Kolozsvár városá nyilvánításának 694. évfordulója így teljesen magyar ünneppé vált.

Gergely Balázs főszervező, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács régióvezetője, valamint *László Attila*, Kolozsvár RMDSZ-es alpolgármestere elmondta: valójában nem is értik, miért kellett húsz évet várni azzal, hogy Erdély fővárosa is csatlakozzon a város- és falunapokat egyébként oly rég ünneplő települések sorához. Az ötlet azonban megvalósult, és e néhány napban igyekeztek megmutatni a magyarság épített és szellemi örökségét, amelyet nemcsak az időközben beköltözött, ám ma már többségben lévő román lakosság nem ismer, hanem sok esetben a Kolozsváron tanuló, majd ott munkát kereső magyar diákság sem. A számos rendezvénnyel méltó módon ünnepelték az egykori városalapítási, valamint a másnap-i államalapítási évfordulót és Szent István napját.

Az öt napról teljes képet adni lehetetlenség, így csak néhány olyan lényeges pontját szeretném megvilágítani, amely mellett semmiképp nem mehetünk el.

A *Mennyei romok* című könyvében írta *Bálint Tibor*, hogy egyszer mindenkinek harangoznia kell szülőföldjéért.

Augusztus 18-án a hátramaradtak csendítették meg a harangot néhai lakhelyének falán, adózva a híres író emlékének, egyúttal hirdetve még a magyarság létét a kincses város-

Háromszékről elszármazott nagy elődök – többek között *Kriza János*, *Bölöni Farkas Sándor*, *Berde Áron*, *Berde Mózsza*, *gróf Mikó Imre* – sírján *Szilágyi Mátyás*, Magyarország kolozsvári főkonzulja, valamint Kovászna megye vezetősége helyezte el az emlékezés koszorúit.

A háromszéki vezetők jelenléte nem volt véletlen. A Székelyföld és a „szórvány” közötti kapcsolatépítés egyik állomása volt a magyar napok támogatása. Bár Kolozsvárt a magyarság hatványes magyarságával nem tekinthetjük teljes mértékben szórványnak, az egykori erdélyi főváros mégiscsak távol esik a tömbmagyarságtól. Nélküle azonban nem teljes az erdélyi magyarság, a magyar kultúra; Erdély kulturális központjának színpadai pedig még mindig igen nagy vonzerőt jelentenek a távoli vidékek társulatai számára is. Ennek az együttműködésnek az eredményeként a Kolozsvári Magyar Operában a sepsiszentgyörgyi Háromszék Táncgyűttes *Böjttől böjtig* című ünnepi műsorát tekinthették meg az érdeklődők a nyitógála köszöntői után.

A következő napokban könyvbemutató könyvbemutatót követett, kiállítás kiállítás. (Például amit még szeptember elejéig feltétlenül meg kell néznie annak, aki odalá-

Farkas utcai református templom tövében álltak a kiadók, múzeumok standjai, a várfalnál a gyerekek és az ifjúság sátrai kínáltak változatos programokat, ismét máshol filmmúzeum működött.

Idén a magyar napok részévé vált a 12. Szent István-napi nemzetközi néptáncfesztivál, a IV. Györffy György-napok Szucságon és a 8. Kós Károly emlék- és teljesítménytúra is. Anélkül, hogy a funari időszak megpróbáltatásait átveszélő néptáncfesztivál értékét kisebbíteném, ki kell emelnem a két utóbbi rendezvényt.

Nem a teljesítménytúra vonzott – bár szívesen ettem volna túrós puliszkát Sztánnán, feltéve, ha kibírom az addig vezetők ötven kilométeres gyaloglást. Ráadásul akkor már reggel korán kézhez kaphattam volna az emlékbortéket, amelyet *Kós Károly* építész és író tiszteletére adott ki a Román Posta, *Moldován József* távközlési államtitkár kezdeményezésére. Ezzel a gesztussal a román állam is úgy mond rehabilitálta Kós Károlyt, akinek a nevét az 1980-as években már ki sem lehetett ejteni.

Mint ahogy a 80-as években *Györffy György* történész sem mehetett vissza szülőfalujába, gyerekkorának helyszínére, Szucságra. Az államalapítás korának tudora tíz évvel ezelőtt azt az emlékképet vitte magával az örök hazába, amelyet még a két világháború közötti kalotaszegi faluról őrzött. S ha letekint onnan fentről, meglepve tapasztalja, hogy az utókor idén egy gyönyörű emlékművel tisztelte meg személyét. Az emlékmű a dombtetőn, a református templom kertjében állva várja vissza a településről elszármazottakat, és hívogatja a falu híres szülőtte emlékének adózni kívánókat.

■ VERES
EMESE-GYÖNGYVÉR

FOTÓ: HTTP://WWW.MAGYARNAPOK.RO

ban. A harang megkondulása az I. kolozsvári magyar napok hivatalos kezdetét jelezte, ezt pedig további tisztelgés követte a Házsongárdi temetőben. A

tothat: az egykori Bánffy-palotában helyet kapott Szépművészeti Múzeum pincéjéből előkerültek *Széky Bertalan*, *Kosztka József* festményei.) A

Kántortovábbképző

▶ **Ha nem is világraszóló, de a résztvevők számára kedves jubileumra került sor a főtí Kántorképző Intézetben. Augusztus 22. és 27. között tizedik alkalommal gyülekeztek össze gyakorló kántorok a továbbképző tanfolyamra.**

A kezdeti útkeresés után fokozatosan alakult ki, milyen legyen a tanfolyamok időbeosztása, milyen témák és előadók segíthetik egyházunk kántorainak töltekezését. A kikristályosodott megoldás: délelőttönként egyéni órák igény szerint, délután és este pedig olyan konferenciaprogramok, amelyek szélesebb körű érdeklődésre is számot tarthatnak.

Idén a hallgatók négy tanárhoz fordulhattak kérdéseikkel. *Ecsedi Zsuzsa* az éppen tanult orgonadarabokhoz szólt hozzá, és új, istentiszteleten jól használható műveket ajánlott. *Németh Csaba* a gyülekezeti énekeket bevezető intonációk műhelytitkaiba avatta be az érdeklődőket. *Bence Gábor* a korálok harmonizálásában segített, *Pócs Miklós* pedig a résztvevők karvezetéstudását tökéletesítette.

Hagyomány, hogy minden tanfolyamon tér nyílik egy teológiai előadás számára is: nyitásként vasárnap este *dr. Hafenschér Károly* a zene evangélikus megközelítéséről beszélt – a *Luther*ra utaló – *Valóban ördögöket űz?* címmel. A sok új megállapítást tartalmazó, gondolatébresztő előadás megérdemelné, hogy írásban minél többekhez eljusson.

Hétfőn este *Fassang László* improvizációs kurzusára került sor, immár ötödik alkalommal. Lebilincselő a tapintat és nyitottság, ahogy minden játékos számára megtalálja azt a feladatot, amelyet az illető éppen meg tud oldani: így senkinek sem kell feszélyezve éreznie magát. A foglalkozás nagyszabású variációsorozattal zárult a *Nékünk születék mennyei király* kezdetű énekünkre, majdnem mindenkinek a közreműködésével.

Kedden délután és este maratoni programon vehettek részt az érdeklődők. *Borsányi Márton* – aki idén fejte be csembalótanulmányait a lipcsei zeneakadémián, és ősztől Bázelen tanul tovább – saját hangszerét is magával hozva a billentyűs hangszerek különböző hangolási lehetőségeiről beszélt igen érdekesítően, majd néhány mű előadásán keresztül mutatta be a hangolások „egyéniségét”, jellegzetességeit. Az est

végére már mindenki felszámolta esetleges előítéleteit, és átélte: a csembaló hangzása betöltheti a teret, simogathatja a fület, „csak” jó hangszerre, megfelelően érzékenyen billentő előadóra és jó hangolásra van szükség.

Szerdán különböző korú és élethelyzetű, főállásban alkalmazott, illetve más munka mellett szolgáltatást vállaló kántorok beszéltek kisebb vagy nagyobb gyülekezetük életéről. *Farkasné Gombár Ildikó* (Kiskőrös), *Keveházi Márta* (Pilis), *Kertész Attila* (Debrecen) és *Szabóné Bán Ildikó* (Érd) átfogó – néhol még a város bemutatására is kiterjedő – beszámolója nyomán kirajzolódott, melyek az általános jellemzők, és melyek a helyi sajátosságok. Bence Gábor moderálásával igen élénk beszélgetés alakult ki a mindenkit érintő témáról.

Csütörtökön jelentősen bővült a résztvevők köre, mert az intézet vendégül látta a három nyári tanfolyam előadóit. A délutáni programot Pócs Miklós nyitotta, aki a kántorképző honlapjának (<http://kantorkepzo.lutheran.hu>) létrehozója és gondozója. Beszélt a lap felépítéséről, az állandó és változó, egyre bővülő anyagokról.

Az *Egyházzenei segédanyag* című „fólk” anyaga másfél éve gyűlik: a javasolt énekekben található graduálénekekhez és heti énekekhez tartalmaz előjátékot, korálkíséretet és kórusművet, az egyházi év minden vasárnapjára és ünnepnapjára. Ecsedi Zsuzsa vállalkozott arra, hogy átnézi, értékeli és rendszerezi mindazokat az orgonadarabokat, amelyek PDF fájlban hozzáférhetők. A majd másfél száz műből válogatott, kedvcsináló bemutató keretében huszonöt kompozíció hangzott el, az összeállítón kívül *Ecsedi Klára*, *Soltész Petra*, *Iker Borbála*, *Kertész Attila*, *Pócs Miklós* és *Németh Sándor* előadásában.

A nap zárásaként mindhárom nyári tanfolyam életbe tekintést nyerhettek a résztvevők, majd oldottabb keretek között örültek az egymással való találkozásnak.

Az együtt töltött napokat zsolozsma-istentiszteletek keretében (a GyLK 646 és 647 rendjei szerint). A reggeli prima imádságok gyülekezeti körben zajlottak. Szerdán újdonságként a *Krisztus-dicséret* (GyLK 645) közös elvégzésére került sor. Az esti imádságok (vespera és kompletorium) lelkési szolgálatát *Novotny Dániel* és *Hafenschér Károly* (aki a hét tematikáját is összeállította a *Római levél* alapján) vállalta.

■ SZO-LA

KÉSZ – kérdéseket ébresztő színház

Hamarosan elérkezik a pesti belvárosi városmissziós program következő nagy eseménye, a KÉSZ. A szervezők elmúlt heti tanácskozása után ez a szó új tartalommal telt meg. Eddig a *Rajtkő* program „Vigyázz!”, *Kész!”, „Rajt”* felszólításainak második állomása volt csupán, az új tartalom: KÉSZ – kérdéseket ébresztő színház.

A pesti belváros gyülekezetei – Angyalföld, Deák tér, Fásor, Ferencváros, Józsefváros, Kőbánya, Zugló és a szlovák gyülekezet – szeptember 25-én délután dramatikus bibliatanulmányozásra hívják a fővárosiakat a zuglói templomba. Lázár fel-támasztásának története úgy jelenik meg a résztvevők számára, hogy közben maguk is a játék szereplőivé lesznek. Természetesen alkalmuk lesz arra is, hogy megbeszéljék egy-

más között a látottakat. Az idén a legjobb harminc éven aluli színésznek választott *Ötvös András* rendezzi a háttérből valódi színházzá az eseményeket.

A napot nyár végi zenés áhítat zárja, színvonalas kamara- és orgonazenekonzerttel.

Az izgalmasnak ígérkező találkozót a Pesti Nyolc lelkészeinek szószékcseréje előzi meg. Egy héttel a zuglói nap előtt minden lelkész más gyülekezetben szolgál majd, így is erősítve az összetartozást.

A *Rajtkő* program szervezői ezután már a tavaszi demonstrációra készülnek, amelynek során a pesti gyülekezeteket szeretnék megismertetni az emberekkel. Addig is több kisebb közös program vár az érdeklődőkre.

■ KÁTÉ

Tanév lelki tantárgyakkal

▶ *Folytatás az 1. oldalról*

A diákokkal, pedagógusokkal és szülőkkel teli templomban tartott tanévnyitó istentiszteleten *Gáncs Péter* püspök Jel 3,1–3 alapján hirdette Isten ígését. Prédikációjában hangsúlyozta, hogy az órarendben szereplő tantárgyakon kívül az Úristen különleges tantárgyakat is kínál a diákoknak – többek között az egymás megerősítésének áldott szolgálatát, a hálaadást és a legfontosabb „tantárgyat”: a megtérést.

A most kezdődő tanévvel hosszú korszak zárult le az intézmény életében, hiszen tizennyolc évnyi intézményvezetői szolgálat után nyugdíjba vonult *Jantos Istvánné* igazgató asszony, akinek posztját *Fehér Borbála* vette át. Az új vezető előtt nem idegen a rábizott közösség, hiszen a kezdetektől tanít az evangélikus iskolában, és több mint egy évtizedet igazgatóhelyettesként is dolgozott az intézményben. *Ribár János* esperes iktatta be őt igazgatói hivatalába. Az ünnepi alkalmon tett (pedagógusi) esküt *Tóth Linda* tanító is.

Nemcsak az igazgató, hanem az iskolalelkész személye is változott a nyáron. Az eddigi iskolalelkész, *Kopf András* 2010 augusztusában elköszönt az intézménytől, és a helyét *Ribárszki Ákos* vette át. Ákos az el-

múlt esztendőben hatodéves teológusként vett részt a gyülekezet életében, s most – immár felszentelt lelkészként – folytatja szolgálatát Orosházán. Az oltárnál egykori mentora, *Deák László* igazgató lelkész kérte Isten áldását Ákos életére és szolgálatára.

Az új tanévben új pedagógusok is „beiratkoztak” az intézménybe: *Földesiné Erős Klára*, *Juhászné Stréling Judit* és *Kaczkó Rita* tanítók, valamint *Horváth Tamás* rendszergazda.

Becszengetésre – alig nyolc hónap alatt – elkészült az iskola új szárnya is. Mivel az elmúlt években folyamatosan nőtt a beiratkozó gyerekek száma (az idei tanévet öt-százharmincnégy gyermek kezdi meg), az eddigi épület már kicsinek bizonyult az igényes oktatáshoz. Az orosházi evangélikus intézmény különösen nagy hangsúlyt fektet az idegen nyelvi oktatásra; a két új, modern, nyelvi labor ezentúl megfelelő helyszínt biztosít az osztott csoportokban való tanuláshoz.

Az új szárny – amelyet *Gáncs Péter* szentelt fel a templomi istentisztelet után – stílusában szépen il-

Fehér Borbála igazgatónő

leszkedik a régi épülethez, s külön érdekesség, hogy a kettőt függőfolyosó köti össze egymással.

Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével a város polgármestere, valamint a térség parlamenti képviselője is.

■ D. L.

A magvető és az egyházi iskolák

Az evangélisták közül ketten is feljegyezték – a kanonizált Szentírás szerint – a názáreti Jézus didaktikusan zseniális példázatot a magvetőről és munkájának következményéről.

Máté evangélista szerint (Mt 13) a parton álló sokaság elsősorban nem okos példázatokra vágyott, hanem „jelt akartak látni tőle”: gyógyítsa meg a betegeket, űzze el a semmibe az ördögöket, osztogassa a csodakenyereket és a csodahalakat ezreknek, s mindez történjen a lehető leglátványosabban, mert a nélkülöző és unatkozó népnek szórakozás is nagyon kellene.

Jézusnak más a szándéka. Szent szavának sorsáról mond el egy páratlanul józan példázatot, miután beül az egyik imbolygó halászhajóba a Tiberiás- vagy más néven a Galileai-tenger partján. Egy meggondolatlanul bőkezű magvetőről beszél, aki nem a talajt nézi, csak a magot veti szorgalmasan. Ha nem Jézus mondta volna a példázatot, akkor talán kritikai éllel kérdezhetnénk, hol maradt a talaj megfelelő előkészítése, de mivel Isten Fiáról van szó, tisztelettel és alázattal elfogadjuk a magvető által nem vizsgált, nem felülbírált négyféle talaj magbefogadó képességét.

Hull a pazarló magvető kezéből (talán szívéből) a szent mag a keményre taposott „útfélre”, az éhező madarak örömeire; és hull „a sziklás helyre”, ahol a termékeny talaj alig lepedővönkönságú, így képtelen gyökeret eresztetni a jobb sorsra érdemes szent mag, és a tűző nap perzselése rövid időn belül hóhalált okoz. A magvető nem adja fel, hull az élet magja a „tövisek közé”, ám a tövises – a gyom természetétől erősebbnek bizonyulnak a nemes magnál.

Mégsem értelmetlen és eredménytelen a magvető fáradozása, mert a talajkudarcok sorozata után vigasztaló tény a „jó föld” valósága. Nem is egyszerűen csak jó termésről beszélhetünk, mert százannyit vagy hatvanannyit, de a legrosszabb esetben is harmincannyit termelt a mag.

Igaz, Jézus kiválogatott tanítványai is zavarba jönnek a példázat hallatán,

de zavaruk alighanem a túlságosan is világos jelentéstartalom miatt támad. Ám Jézus türelmes válasza pontosan érzékelteti velük, hogy jól értették a magvető példázatának üzenetét. Sokan lesznek, akik nem hallják meg Jézus életmentő és bűnmegbocsátó evangéliumát. Hallják majd, de nem hallják meg. Sokan lesznek majd az egyházi iskolák falain kívül és belül is. A magot mégis szórni kell.

Az iskolakezdő szeptember legelőjén boldogan csodálkozhatunk rá a Békés megyei egyházi, sőt evangélikus lehetőségekre. Tanévnyitó Orosházán, Szarvason, Békéscsabán. De kinyíltak az evangélikus óvodák kapui is: Tótkomlóson, Hódmezővásárhelyen, Szarvason mind a két evangélikus gyülekezetben, Orosházán pedig az ország legnagyobb evangélikus óvodája fogadja a gyermekeket. Evangélikus, egyházi intézmények, mindmind a magvetés színhelyei lelkészek, hittanárak, hívő pedagógusok számára.

Most sem felejtjük el hozzátenni, hogy vannak állami törvényben és pedagógiai programban meghatározott világi cél adta feladatok, amelyeket intézményeinknek a társadalom (az állam) érdekében végre kell hajtaniuk, de ez ebben az összefüggésben csak megemlítenő, itt és most a lényeg nem ez. Van egészen más feladatunk is. A Jézus által elmondott magvetés. Mi bátran és hálával tekinthetünk az Istenről váratlanul kapott intézményeinkre úgy, mint a magvetés engedélyezett helyszíneire. Mármint Istenről engedélyezett helyszínekre.

Játszottam a gondolattal, mekkora lehet ez a mennyei módon engedélyezett magvetési terület. Sokan – én is – szeretik a konkrét számokat, a reáliák világát. Így összefüggésben Békés megyében (csak) az evangélikus óvoda és iskolák gyermek- és diáklétszáma, hozzájuk véve az értük és velük dolgozó pedagógusokat, alkalmazottakat. Nem nagyon csal a számításonk, ha a gyermekek, diákok és a dolgozók létszámát összeadjuk, és kettőezer főre tesszük a magvetés területé-

nek numerikus adatát. De ennél nagyobb is, mert – és ezen a ponton már jelentősebb a bizonytalanság mértéke – minden egyes gyermeknek, diáknak, pedagógusnak van közvetlen környezete, s ennek létszámát csak bizonytalanul lehet megítélni. Ha öt emberrel számolunk (vannak a szülők, keresztszülők, rokonok, szomszédok, ismerősök), akkor ez azt jelenti, hogy elméletileg a magvetésünk – Békés megyében – áttételesen tízezer főre tehető, csak az evangélikus egyház égisze alatt. Minimum ennyi személy szembesülhet valamilyen szinten az egyház valóságával az egyházi iskola összefüggésében. Mindegy, miként történik ez: a felületes információ mulandó valóságától (jé, te egyházi iskolába jársz? és milyen?) a felszín alatt való kaparászásán át (tanultok is valamit, vagy csak imádkoztok csuhában?) a tréfás érdeklődésig (te is pap leszel?) vagy a mélyebb meglátásig, hogy értékeremtő valóságról van szó.

Nagy terület ez a Magvető megbízottai számára. Ezért sem lényegtelen a küldetésstudat és a minőségi magvetés felelőssége.

Hálaadással tekintünk evangélikus oktatási intézményeinkre. Mert mi történik itt magvetés címen? A lelkek ápolása, gondozása, Isten felé terelgetése. Ám lehet, hogy nem nekünk, a földi személyzetnek kell megítélnünk azt a fájdalmas tényét és valóságot, hogy hányan maradtak a szent maggal szemben kemények, mint az útfél, sekélyesek, mint a sziklás talaj és szalmaláng lelkűek, mint amikor a tövises helyre hullott a mag.

Lélegzet-visszafojtott örömmel csodálkozunk rá a jó talajra, adjunk érte hálát, és szorjuk tovább a szent igét magját pazarló módon. Ehhez adjon Isten erőt minden lelkésznek, hitoktatónak és megérintett szívű pedagógusnak. Mert van egy különleges ígéretünk: „...ilyen lesz az én igém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” (Ézs 55,11)

■ RIBÁR JÁNOS

A HÓNAP KÖNYVE

„Tanított egy életen át”

Tanuljunk újra Luthertől! – Dr. Sólyom Jenő válogatott írásai

► Születése századik évfordulójának alkalmából a Magyarországi Evangélikus Egyház válogatott írásait tartalmazó tanulmánykötettel tisztelt meg dr. Sólyom Jenő egyháztörténész, teológiai tanár emléke előtt. A 2004-ben kiadott kötet több kíván lenni, mint méltó tiszteletadás egy emlékkönyv formájában: az 1976-ban elhunyt kiváló egyháztörténészt a kommunista hatalomátvétel után, az ötvenes évek második felében a „politikai erőszak” nemtelen eszközeivel távolították el az Evangélikus Teológiai Akadémia tanári karából, és élete hátralévő részében kényszerű elhallgattatás és háttérbe szorítás volt az osztályrésze. Az életművét áttekintő, tanításait tartalmazó emlékkötet így a történelmi igazságtalanságot elszenvedett Sólyom Jenő egyházi rehabilitációjának is jelentős részét képezi.

Az egyház fiatalabb generációi Sólyom Jenő nevével az 1990 óta kiadott, *Hazai egyháztörténelem* című rövid könyvecske kapcsán találkozhattak, amely a teológiai felvételi anyag részét képezi. Ezen kívül csak az 1994-ben kiadott *Hiszem – tudom. Bevezetés az egyház tanításába* címmel megjelent kötete volt hozzáférhető, amely az 1949/1950-es tanévben elhangzott előadásainak szerkesztett változatát tette közzé az Ordass Lajos Baráti Kör jóvoltából. Publikációinak tekintélyes listáját látva úgy tűnik, mintha egyháza két évtizeden át megfedkezett volna Sólyom Jenőről, aki teológiai tanárként, egyháztörténészként és – későbbi félreállítás után – a levéltár tudományos munkatársaként is jelentős életművet hagyott hátra.

A születésének százéves jubileumára időzített válogatáskötet tehát nemcsak Sólyom Jenő örökségéről kíván átfogó képet adni, hanem hiánypótló műnek is számít egyházunk közelmúltjának sötét fejezetei, az egyes lelkészekre, teológusokra kirótt publikációs tilalom, az egyházat hűen szolgálók kényszerű „szilenciuma” miatt.

A kötet szerkesztőjének, ifj. Sólyom Jenőnek a munkáját egy egész „bizott-

ság” segítette: dr. Fabiny Tibor, Keveházi László, dr. Csepregi Zoltán, dr.

A hónap könyve – szeptemberben a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Dr. Sólyom Jenő: Tanuljunk újra Luthertől!

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 2300 forint.
<http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu
 Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Szabó Lajos, Terray László és dr. Korányi András nézték át Sólyom Jenő gazdag teológiai munkásságát, és tettek javaslatokat az íráskötet válogatásával, rendszerezésével kapcsolatban.

A kötet elején két bevezető tanulmányt olvashatunk: dr. Sólyom Jenő életútját dr. Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor dolgozta fel, míg az írásainak tartalmából kibontakozó összképről, Sólyom Jenő teológiai tanításáról Keveházi László írt átfogó igényű értekezést. Utóbbi a nagy tudós munkásságának értékelése során hangsúlyozza, hogy a tanítás életeleme volt Sólyom Jenőnek, aki állandóan tanulva semmi mást nem akart, mint tanítani

és nevelni, mivel voltaképpen ez volt egész életútjának, művének és egyházi szolgálatának a lényege.

Mint az a könyv végén található bibliográfiából is kiderül, Sólyom Jenő írásai több kötetet tennének ki. A cikkek, tanulmányok zömét értelem-szerűen az egyháztörténelmi íráskötet képezik. Olyan fejezetcímeket találunk a könyv legnagyobb részében, mint például *Az egyháztörténelmi íráskötet; A Bibliáról és hitvallásainkról; A reformációról és Lutherről; A reformáció énekeiről; Dévai Mátyásról*. Olvashatunk azonban ma is aktuális gondolatmeneteket például a valláspedagógia helyzetéről és reformjáról, „az

egyház jó rendjéről”, vagyis az egyházi jogalkotás napjainkban is időszerű kérdéseiről. „Igeközlő íráskötet” címszó alatt igehirdetések és igei meditációk révén kaphatunk ízelítőt Sólyom Jenő prédikációs stílusáról, igei tanításáról és igeközpontú gondolatairól.

A kötet címét Sólyom Jenő *Előre Lutherrel!* című cikkének zárógondolatai inspirálták: „Tanuljunk újra mentől többet Luthertől! Tanuljunk tőle legalább annyit, mint amennyit tanultak tőle annak idején magyar tanítványai! Tanuljunk meg tőle újra: az egyházban az evangéliom minden előtt!”

■ P. G.

Kárpitkiállítás a „hegyen”

► Végre, épp ezt, öltö! – e négy szó köré építette köszöntőbeszédét Nagyné Szeker Éva lelkész nő Polgár Rózsa Kossuth- és Munkácsy-díjas kárpitművész kiállítás megnyitóján a rákoshegyi evangélikus templomban augusztus 28-án.

úgy fogalmazta meg: „Végre mi is felkínálhatunk egy lehetőséget az Erdős Renée Háznak!” S hogy éppen Polgár Rózsa kárpitművész – aki nem is mellelleg *Harmati Béla* nyugalmazott evangélikus püspök felesége – kiállítás megnyitója lehet ez az alkalom, az külön örömet jelent a helyi evangélikus közösségnek. Az „Ölts!” buzdítás pedig további alkotások készítésére biztatta az alkotót.

A kiállítást Feledy Balázs művésze-ti író nyitotta meg Zádori Mária énekesnő, Liszt-díjas, kiváló művész és Szabó István Tinódi-lant díjas zeneművész zenei közreműködésével,

A szombat délután megnyílt tárlatnak a szomszédos utcában álló Erdős Renée Ház ad otthont, ám a megnyitőünnepség mégis e szakrális térben volt. Nem véletlenül, hiszen 2004-

Polgár Rózsa (középen) az Anyaság című gobelinje előtt beszélget

ben a rákoshegyi evangélikus templomban szentelték fel a művésznő *Christus victor quia victima* (*Krisztus a győztes áldozat*) című oltárképét. S mivel a helyi gyülekezet régóta jó viszonyt ápol a kiállítóházzal, ezt az ünnepi alkalmat megosztották a két helyiség között a szervezők. Köszöntőbeszédében a lelkész ezt

majd Ádám Ferenc, az Erdős Renée Ház igazgatója invitálta a népes közönséget a tárlat megtekintésére.

Az alkotások szeptember 19-ig, keddtől vasárnapig 14 és 18 óra között tekinthetők meg az 1117 Budapest, Báthori u. 31. szám alatt található kiállítóházban.

■ BZS

Fél évszázados a nagytarcsai falumúzeum

Molnárné Hajdú Margit és Molnár Lajos – gyémántdiplomás tanítóházaspár, a község szeretett tanító nénije és tanító bácsija – hagyományörző munkában töltötte egész életét. A múzeumalapító házaspár már

melyek rövidesen nem fértek el a tanítói lakásban. Így érlelődött meg bennük egy múzeum létrehozásának gondolata.

Talán nem véletlen, hogy a múzeum éppen az egykor a falusi fiatalok

történelmi és néprajzi emlékeit a honfoglalás korától kezdve, valamint a hagyományos paraszti gazdálkodás kellékeit és eszköztárát.

Ötven évvel ezelőtt, 1960. augusztus 28-án avatták fel, és nyitotta

lő – használati eszközöket a fiataloknak. Örömmel látták a helybeliek, hogy hova kerültek, milyen megbecsülésben részesültek személyes tárgyaik. Ennek hatására még több tárgyi adományt ajánlottak fel, hogy gazdagítsák a kiállítási anyagát.

Nagytarcsán nemcsak a ládák, sublótók, kamrák, padlások, de a föld is számtalan kincset rejtett, melyek a gyakoribbá váló építkezések, a földmunkák során egyre nagyobb számban kerültek napvilágra.

A régészeti leletek között kiemelkedő, mondhatni egyedülálló a szkíta kori bronzcsengető, melynek köszönhetően a település nevét széles körben megismerték, és a régészeti térképeken is jelölik.

1962-ben megalakult a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, így a nagytarcsai múzeum is annak kezelésébe került egészen két évvel ezelőttig, amikor a fenntartó helyi önkormányzat vette saját kezébe az intézmény sorsát, jövőjét. A múlt értékeinek megőrzése iránti elkötelezettségüket az is mutatja, hogy Nagytarcsa címerének fő motívumaként egy páratlan régészeti leletet, a szkíta kori, álló bikát ábrázoló bronzcsörgőt választották a község vezetői.

A jubileumi ünnepséget a falumúzeum kertjében tartották meg a település apraja-nagyja és sok meghívott vendég részvételével augusztus 28-án. Sztéhlo Gábor szobra mellett az 1913-ban alakult önkéntes helyi tűzoltóságot korabeli egyenruhába öltözött férfiak jelenítették meg. Volt íjászat, állatsimogató és népi iparművészek kirakodóvására is. A szabadtéri színpadon kórusok – köztük a nagytarcsa-péceli evangélikus gyülekezet Nap kórusa –, énekművészek, egy citerazenekar és a hagyományörző óvónők népdalköre lépett fel.

zeum kertjében tartották meg a település apraja-nagyja és sok meghívott vendég részvételével augusztus 28-án. Sztéhlo Gábor szobra mellett az 1913-ban alakult önkéntes helyi tűzoltóságot korabeli egyenruhába

FOTO: BODA ZSUZSA

A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Schmittné Makray Katalin, a köztársasági elnök felesége és Káldy Mária, a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Oktatási és Képzési Központjának igazgatója, aki a megnyitón beszédet is mondott.

■ GYÓRINÉ KOVÁTS ANDREA múzeumvezető

FOTO: PETE DORA

1950-ben megkezdte a néprajzi tárgyak gyűjtését, melyben önzetlen, nagy segítséget nyújtott a település lakossága; szívesen adták oda féltve őrzött tárgyaikat: imakönyvet, jegykendőt, képet, ládát, tálast, köpülőt, guzsalyt, korszót, cserépedényeket,

képzését, felemelését szolgáló, Sztéhlo Gábor evangélikus lelkész által alapított Tessedik Sámuel Evangélikus Népfőiskola épületében lelt otthont.

A gyűjtemény bemutatja a gazdag helyi népviseletet, Nagytarcsa hely-

meg kapuját a nagyközönség előtt. „A megnyitás napján annyian gyűltek össze – mesélte Margit néni –, hogy sorba kellett állítani az érdeklődőket, mint a kisdiakokat, hogy beférjenek.” Az idősök lelkesen mutatták be a különféle – lassan feledésbe merü-

■ FÜLLER TÍMEA

Templom

– A rohadt életbe, piszok magas ez a fal! – szitkozódott Árpád, miközben újabb cigarettát kapart elő a zsebéből. Vili, a kőművesegéd nyerítve felröhögött az állvány tetején.

– Marha szépen beszél a főnök. Mintha nem is templomban lennénk, hanem valami istenverte kocsmában, mi?! – és oldalba lökte a könyökével Gézut, a pelyhedző állú tanulógyereket.

A fiú csöndesen, lehajtott fejjel keverte a vödörben a glettelő anyagot. Nem nagyon tetszett neki ez a stílus, de szólni nem mert, nehogy megbántsa a mestert. Meg aztán félt is a szájuktól. Hogy is tudná ő megfékezni ezeket?! Meg maga is csupa bizonytalanság. Ha nem tetszik az Istennek a beszédjük, hát majd jelzi nekik valahogy. Ő mindenestre nem keveredik bele ebbe a vitába.

nekik, nagy ünnepekre színdarabbal készültek, nyáron meg velük focizott a pályán. Persze a lelkészt már régen másik faluba helyezték, nem is ismeri ezt a mostani papot, csak valahogy mégis zavarja, hogy egy templomban így beszélnek. Vili, a segéd fiú úgy keresi a mester kedvét, mintha az ő szimpátiáján múlna az élete. Persze talán igaz is valamelyest, nehéz ma munkát találni, ketten meg jól elvannak. De ez az állandó vihogás a főnök minden szaván, ez mégis olyan visszatartó. Közben azért egy csöppet meg tudja érteni, ő is a többiek csúfolkodása miatt maradt el a hittanról annak idején.

Úgy indult el ezen a magányos és sokszor értelmetlennek tűnő úton, ahogy Vili, tetszeni akart az osztálytársainak, köztük szeretett volna tartozni. A lelke mélyén gyakran érezte undorítóknak saját

ségében egyik cigarettáról a másikra gyújtott, Vili vihogott, szókincseben napról napra több új kifejezés tűnt fel, amit a mestertől vett át. Az ol-tárkép festett arcai mozdulatlan, falba zárt tehetetlenséggel viselték ezt az illetlen, szokatlan egyveleget. Az egyetlen kellemes a templom hűvöse volt; a nagy nyári melegben valóságos felüdítette az embert.

Gézu gondosan igyekezett dolgozni, hogy megnyugtassa magát, ő legalább megteszi, ami rajta áll, de szüntelen békétlenség gyötörte. Valahogy érezte, még a hallgatása sem igazi tisztelet ezen a helyen, s az sem nyugtatta meg, hogy a többiekhez képest egészen rendesen viselkedik. Vajon van itt valaki, aki hallja? Jelen van, élő az Isten? Ha tud arról, amit ezek beszélnek, tennie kell valamit. S néha maga miatt is vágyott rá, hogy igenis történjen valami, egy jel, hogy

– Rohadt egy melő ez, gyerekek, azt mondom – kezdte a beszélgetést két slukk között a mester. – Mocsokul kikezdi az embert. Nem tudom, mikor végzünk, de hogy nem hamar lesz, az egyszer biztos. Meg az is, hogy sose vállalok el többet egy nyavalyás templomot sem. Hívjanak egy buldózt, vagy mit bánom én, mit kezdenek vele, de engem nem húznak még egyszer csóbe a szentséges szövegükkel. Sajnálja őket a fene, hogy kevés a pénzük, meg tudom is én. Bontsák le a rohadt egérfészket, úgyse jár már ide a fene se azon a pár kriptaszökevényen kívül, azoknak meg ott a temető, azoknak oda pletykálokni.

Vili gőzölgő, illatos kávé nyújtott felé egy műanyag pohárban. Mindketten néma áhítattal kezdték kortyolgatni a frissítőt, meleg italt. Gézu nem is kínálták – minden jótól tartózkodik ez a gyerek, unalmas egy figura, az már biztos. Most is milyen stréber szorgalommal kezdte el egyedül a munkát, pedig minek sietni, nem szalad el a fal, s épphogy csak elmúlt egy óra, ilyenkor még nemigen ellenőrzik őket a gondnok sem, hogy haladnak-e. Egy kis szemrehányással figyelték a magasban dolgozó fiút.

Észre sem vették az ajtó nyílását. Kopott ruhás öregember lépett be lassan, csöndesen. Kalapját a kezében tartva lehajtott fővel állt meg a szent helyen egy hangtalan fohászkodásra. Nem történt semmi kézzelfogható, maga a csend csendült meg csupán. S valami titokzatos, tiszteletet parancsoló jelenlét lélegzete lengte be a teret. Először Árpád látta meg, egy pillanatra zavarba jött, és valahogy kínosnak érezte a kezében a kávéspoharat, hát letette az előtte álló pléhördő tetejére. Vele szemben őszinte élvezettel szívta magába a fekete illatát Vili. A főnök csendességét valami kihasználódó alkalomnak gondolta, amikor itt az ideje, hogy szóval tartsa végre a mestert, kedvet adva a munkakezdéshez.

– Hát csakugyan szörnyű egy hely. Omlik a fal, majd az ember fejére rogy az egész. Nem tudom, minek tartják fenn. Baromi drága lehet a fenntartása!

Jókedve egy pillanat alatt változott át döbbenetté, ahogy Árpád sápadtra halványult arcát figyelte. Aztán csak elnémult, szégyenkezve és döbbenettől bénultan, mert a főnök úgy lökte oldalba, mint egy ostoba kölyköt. És akkor már csodálkozva és felszabadultan figyelte őket az állványról Gézu is, a mindig komoly, magába forduló tanuló.

– Kussoljál, Vili fiam! Fogd be a kereplődöt, mert megnyakallak! – mondta a mester komolyan, szigorú képpel. Majd az örege mutatva szelídebben tette hozzá:

– Ha nem vetted volna észre, templomban vagy.

– Mért hallgatnék, mi?! – böföntette vállát vonogatva a főnök. – Nem fizettek meg olyan észveszejtően, hogy még fohászkodjak is munka közben.

S mivel szavait újabb röhögés követte, úgy érezte, nagy sikere van, hát egy igencsak kétértelmű nótába fogott. A segédje lelkesen fújta vele a pajzán szöveget, nagyokat nyerítve a poénoknál. Csak Gézu maradt néma, elgondolkodva a távolba nézett, és csöndesen tette a dolgát. Árpád a felsőbbrendűek magabiztosságával, megvetően mérte végig a mindig szerény gyereket. Még sört se hajlandó inni, mi lesz ebből? El fogják taposni, lesöprik, mint egy tollpíhét, nagyszájúaknak áll ma a világ, az ilyen nyuszik nem boldogulnak benne.

– Na, mi van, kölyök? – intett felé a fejével. – Csak tán nem imádkozol éppen, olyan csendbe' vagy.

Gézu elpirult. A gondolatai egészen máshol jártak. Valaha, kicsi korában ő is járt hittanra, a lelkész énekelt és mesélt

magát is. Régen volt, most már késő bánat. Őt már leírta az Isten. Pedig volt valami... valami megmagyarázhatatlan, szelíd öröm abban a lelkészben, amire ő is vágyott, hogy egyszer megtalálja. Itt üres a templom, a tisztelet, amit érez iránta, csak olyan, mint egy halottnak kijáró néma főhajítás.

Végre folytatták a munkát, a hallgatása ismét elterelte Árpád figyelmét a tanulójáról, csak az utasításokat küldözgette felé, pajzán tréfáival – megelégedett azzal, hogy Vilit el tudja szórakoztatni. Lassan haladtak, a fal nagyon rossz állapotban volt. A gletteléssel telt el az egész hetük, és alig valamivel lett jobb a munkájuk nyomán a helyzet. „Kevés a pénz” – tárta szét a karját a gondnok, csak egy kis felújításra telik. És ők küszködtek, simították a repedéseket, csúf hibákat, miközben előfordult, hogy egy-egy mozdulatra kétszer annyi omladék hullott le, mint amennyit felkentek.

Árpád szitkozódott, ideges-

hallja, látja őket, hogy Isten háza, és jelen van benne a Felség. Máskor meg menekülni szeretett volna. Nem tudni az egészről, elfelejteni minden szót, még ezt az épületet is mindenestül. Szívából kívánta, hogy a munka végére érijenek, és egy közönséges lakóházban ne kelljen szüntelenül hallgatnia a másik kettőt. A napok olomlábakon jártak, reggeltől estig egy örökkévalóság telt el, és reménytelennek látszott, hogy valaha befejezik a rájuk bízott feladatot.

A rövid ebédidő oly nehezen érkezett el, és nagyon hamar véget is ért. Friss illatokkal teli kellemes délután volt, a felhők elárnyékolták egy kicsit a napot, csökkent a füllesztő meleg. Úgy nyitották a templomajtót, mintha csak hazaértek volna. A délelőtt félbehagyott munka szerszámai ugyanúgy heverték szanaszét, ahogyan otthagyták őket.

Árpád cigarettára gyújtott, Vili kávé telt ki egy kis sárga termoszból, Gézu a vödörben kevergetett valamit.

Magyar e

▶ **Hallgatagon áll a száznegy éve alakult magyar evangélikus gyülekezet temploma az amerikai egyesült államokbeli Cleveland keleti részén, a Buckeye út körüli legendás, hajdani magyar negyedben. Ez az első magyar evangélikus gyülekezet Amerikában (First Hungarian Lutheran Church), és mondhatjuk, hogy hosszú ideig ez az első nemcsak időbeliséget, hanem rangsorbeliséget is jelölt. Olyasfélé, mint a zászlóshajó a flottában. A képzeletbeli flotta, az amerikai magyar evangélikusság, amely fénykorában tizenhárom gyülekezetet számlált, ma alig háromból áll. Ezek is egyre gyengülnek, segítség nélkül alig életképesek.**

De miért is jelképes számunkra, a magyar evangélikus közösség számára e távoli vidéken álló, magányos templom, mit is jelent nekünk? Oltára talán egy dunántúli temploméremlékeztet. A két olvasópult, a mellettük található két zászló, a magyar és az amerikai, a két énekestábla – magyar és angol – az itteni magyarság ó- és új hazája iránti kettős kötődését jelzi.

magyarul. Idősek lévén már nem tudnak a templomi lépcsőkön felmenni, ezért az alagsori teremben rendeztek be erre alkalmas helyet. Vajon meddig szólhat még Isten ígéje magyarul? „Add meg nekünk a mindennapi kenyerünket” – áll a karzaton a felirat. „Elvégeztetett” – olvassuk a templom bejáratánál elhelyezett fájdalmas Krisztus-képalatt. Vajon mikor mondják ki

Az épületben még minden úgy van, ahogyan harmincegyen éve az akkor még népes gyülekezet hagyta, a műszaki berendezések, a bútorok, a konyha, a könyvtár. Az alagsori nagyteremben képek és tablók emlékeztetnek Magyarországra, a sokak által alig ismert régi hazára, az anyaországra és a gyülekezet életének fontos eseményeire. Magyar ruhába öltözött fiatalok sokasága látható egy szüreti mulatságon, komoly, bajszos és kalapos presbiterek állnak a templombejárat előtti lépcsőn.

Szigeten épült vár

A több száz fős gyülekezet mára szinte elolvadt, vasárnaponként már csak négyen-ötven hallgatják Isten ígését

az első amerikai magyar evangélikus gyülekezetre, hogy sorsa beteljesedett, elvégeztetett?

Mihály Ernő, a gyülekezet nyolcvannegy éves felügyelője (képiünkön) szinte minden nap hűségesen meglátogatja a templomot, végignézi rajta, szemével őrzik. Azt vallja, hogy amíg ő és a néhány megmaradt hívó élnek, megtartják, megőrzik a templomot. Gondoljunk rájuk ezért a hallgatag és komoly elszántsággal, ezért a hűségért tisztelettel, imádságos együttérzéssel! Élő jelképei ők annak, amit a templom színes üveglablakábrázol: egy tenger közepén álló szigeten épült várat, körben a felirat magyarul: „Erős Vár a Mi Istenünk.”

Erős vára volt ez az 1906-ban alapított clevelandi gyülekezet az amerikai magyar evangélikusságnak. Kezdetben egy másik, kisebb templom volt az otthonuk a Rawlings utcában, Ruzsa István nyíregyházi születésű lelkészükkel itt alapították meg Amerika első szeretetotthonát, árvaházát. A gyülekezet a népes magyar negyedben szépen fejlődött, 1940-ben kezdték építeni a mai templomot, amely visszafogottságában, szerénységében is szép, mértéktartó istenháza. Fennmaradt a fénykép arról, ahogyan Leffler Andor lelkész és Donó Márton felügyelő megteszik az első kapavágást. A szerződés szerint százhusz munkanap alatt 1941-re készült el. Építésének idején már dúlt a második világháború, a templomban emléktábla emlékeztet azokra, akik új hazájuk hadse-

Evangélikus templom a fekete negyedben

Lassuló idő a clevelandi Első Magyar Evangélikus Egyházközségben

regében áldozták életüket a felirat szerint „a demokráciáért, a békéért és az igazságért”.

A második világháború után továbbra is virágzott a közösség. Az élénk gyülekezeti életre jellemző, hogy a lelkésznek vezetésével színelőadást tar-

kezeti épületszárny, a *Kossuth Hall*. Itt kapott helyet a vasárnaponként hittant és más ismereteket magyarul tanító iskola, a Kossuth-iskola. A több korcsoportot a részekre osztható klubteremben oktatták. Tanácskozással, kényelmes

a vitrinben láthatók a gyülekezet bowlingcsapatának és másoknak a sportteljesítményeit megőrkítő kupák, itt van a gyülekezet jubileumára a város vezetése által adományozott oklevél. Több szobában megtalálhatóak vol-

vol szívta be magába a magyar nyelv és kultúra szeretetét, itt volt lehetősége kortársaival magyar társasági életet élni, az aratási és szüreti mulatságokon részt venni, a többi magyar felekezet rendezvényére eljárni. A magyar negyed ven-

A kelet-clevelandi gyülekezet lelkészei. A gyülekezet alapító lelkésze, *Ruzsa István* 1907 és 1923 között szolgált itt, majd később több amerikai magyar gyülekezet alapításában, szervezésében is részt vett. Fiatalon halt meg 1940-ben. Felesége megírta Ruzsa István élettörténetét, amely páratlanul fontos egyháztörténelmi forrás.

Utódja a testvére, *Ruzsa László* volt (1923–1934), őt *Leffler Andor* követte (1934–1955), aki 1941-től az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) főesperesi tisztségét is betöltötte. 1955-től 1976-ig *Brachna Gábor* volt a lelképásztor, ő 1954-től egészen 1995-ig viselte az AMEK főesperesi tisztségét. Kétévnyi ideiglenes állapot után rövid ideig (1978–1981) *Pohóczy Béla* volt a lelkész. Ezután, három évtizede, a zsugorodó létszámú, nehéz helyzetbe került gyülekezetnek már csak megbízott lelkésze van *Juhász-Shepherd Ferenc* személyében; őt az utóbbi években *Tamáty Zoltán*, a nyugat-clevelandi magyar gyülekezet lelképásztorja segíti a szolgálatban.

tottak, több gyülekezeti egyesület is működött, köztük legaktívabban a gyülekezet asszonyait tömörítő oltáregylet.

Templom és iskola

A gyülekezeti házban látható az 1952-ben *Kossuth Lajos* tiszteletére avatott emléktábla, amely a száz éve Amerikába, Clevelandba látogató magyar államférfi szabadságért való kiállítására emlékeztet. Ezekben az években készült el a Kossuthról elnevezett gyüle-

fotelek fogadnak benne, mint ha csak tegnap álltak volna fel a gyülekezet társaságra vágyó tagjai a foglalkozásról, a beszélgetésből.

Az első lelkésznek emlékére avatott könyvtárszobában (*Mrs. Elizabeth Leffler Memorial Library*) az angolon kívül gondosan válogatott magyar nyelvű irodalom várta a művelődni vágyókat. Itt olvashatták Amerika magyar nyelvű egyházi és világi sajtóját. A lelkész dolgozószobájában

tak a gyülekezet múltjának emlékeit őrző iratok, jegyzőkönyvek, az anyakönyv: sokáig magyar nyelven vezették ezeket. Remélhetőleg sikerül megmenteni ezeket a fontos történelmi emlékeket az utókornak!

Már nem magyarul árulják a jeget

Mihály Ernő felügyelő 1926-ban már itt született Clevelandben, dunántúli magyar szülőktől. Itt, az óhazától tá-

deglőiből akkor még magyar zene hallatszott ki, az üzletekben néhol felirat hirdette: „*English is spoken, too*”, azaz itt angolul is beszélnek.

De azért főleg magyarul beszéltek, sőt még az idegen kalauz is magyarul szólt az utazókhöz a Buckeye sarkán:

„Magyarok, kiszállni!”, vagy a fekete árus is magyarul kínálta portékáját: „Tessék jeget venni!”

A beolvadás, az amerikai környezethez való asszimilálódás azonban törvényszerűen beindult, a jómód növekedésével egyre többen költöztek a zöldövezeti részbe, a villanegyedekbe. A hatvanas-hetvenes években gyors ütemben lezajlott a népességcsere: a Buckeye negyedet elhagyták magyar lakosai. A nagy számban beköltöző feketék bizony romló közbiztonságot jelentettek, így sajnos a maradék magyar is kénytelen volt e hajdan Kis-Magyarországnak (*Little Hungary*) nevezett negyedet elhagyni.

Mára elhallgatott a magyar szó, a negyed arculata is megváltozott, régi, patinás házaik jórészt lebontották, közülük már csak egy-kettő áll mementőként, néha romosan.

A Buckeye magyar gyülekezetei közül csak kettő maradt: a Szent Erzsébet katolikus

templom és az első magyar evangélikus gyülekezet temploma van még magyar kézen. A többi, mint például az evangélikushoz közeli, impozáns méretű református templom immár a negyedet szinte kizárólag lakó feketéké. Azonban mára a negyed rossz híre miatt sajnos a még meglévő két templomba is alig járnak a magyar hívek, féltik biztonságukat, féltik gyermekeiket ide küldeni. Így e két magyar templom, a katolikus és evangélikus sorsa is előre megjövendölhető...

A Buckeye és a Martin Luther King (hajdan East) út sarkán álló magyar evangélikus templom ma még őrzi száz év gyülekezeti életének emlékét. Mementőként itt áll, az óhazától sok ezer kilométernyi távolságra, az idegen tengerben hallgatagon és mégis sokatmondóan. Több évtizedes Cspikerőzsi-ka-álomba merülve őrzi a magyar evangélikus hit, a magyar szó és kultúra emlékét.

■ CZENTHE MIKLÓS

► **A Magyar Evangélikus Konferencia az idei Széllőrsza ifjúsági találkozó keretein belül tartotta soron következő ülését, amelyen a clevelandi Rácz Zsuzsa képviselte az Amerikai Magyar Evangélikus Konferenciát (AMEK). Ott készült vele az alábbi vilámlinterjú.**

– A férjemmel 1992-ben mentünk ki Amerikába – valójában nem is emigrálni akartunk. A férjem munkája miatt kényszerültünk költözésre, ezért hagytuk el a rendszerváltás után Magyarországot.

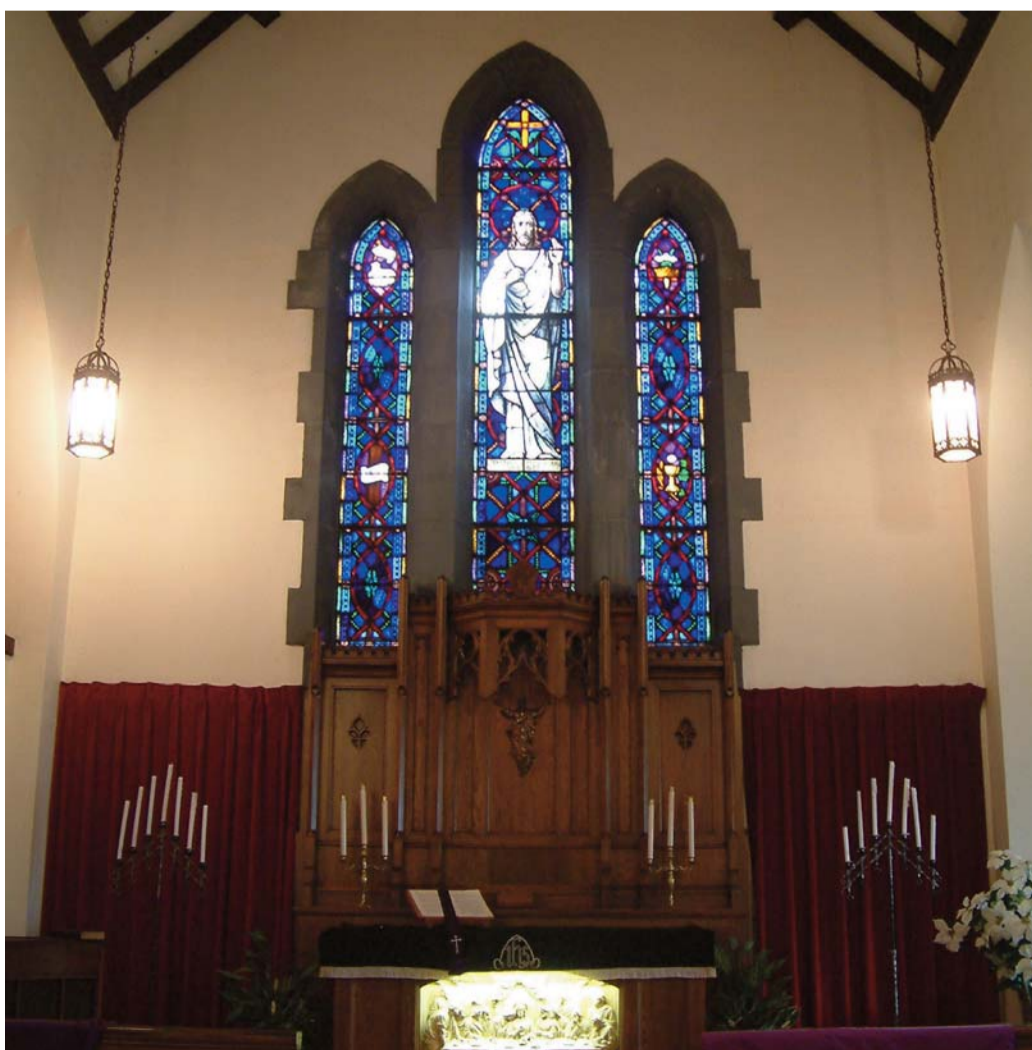
– *Milyen a clevelandi magyar evangélikusok élete?*

– Két evangélikus gyülekezetbe is járok. Az egyik az utolsó teljes, igazán aktív magyar evangélikus gyülekezet, amelyet a *Tamáty* lelkész házaspár gondoz Nyugat-Clevelandben. Ez azonban háromnegyed óra autótúra van az otthonomtól. Hozzánk egész közel pedig egy amerikai evangélikus gyülekezetbe járok, ahol presbiterként is részt veszek a közösség életében. Így össze tudom hasonlítani a kétféle evangélikus gyülekezetet. Az amerikai evangélikusokról azt tudom elmondani, hogy – akár csak Magyarországon – ott is a sok kicsi (szórvány-) gyülekezet a jellemző. Valamilyen okból kifolyólag a „kicsiny csapatot” jobban kedvelik, mint a nagy gyülekezeteket...

Sajnos kint is fogy a lélekszám, más, „agresszív vallások” viszik el a híveket...
– *Itt, Magyarországon hol van „lelkileg otthon”? S hogy tartja a kapcsolatot a hazaiakkal?*

– Budapesten, a budavári gyülekezetben. Ott nőtem fel, ott konfirmáltam. Néha a kelenföldi gyülekezetbe is ellátogatunk, ha itthon vagyunk. A kapcsolatot ápoljuk, Budavárral főleg édesanyámon keresztül. Az AMEK kiadja az *Erős vár* című újságot, amely az amerikai közönségnek fontos hírforrás. Továbbá jönnek magyar teológus ösztöndíjasok Chicagóba és Columbusba. Őket magam is rendszeresen felkarolom, meghívom magunkhoz, elutazunk, kirándulunk a környéken. Többen jártak már így nálam, akik hazatérve is tartják velem a kapcsolatot. Szerencsés vagyok, mert tavaly ősszel és most nyáron is haza tudtam jönni. Általában évente egyszer tehetem meg ezt a nagy utat, mindig családi eseményekhez kötődően.

■ K. D.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Száz éve született Joób Olivér evangélikus lelkész

„Tenger harcon át”

▶ Három évtizedes (1939–1969) nyíregyházi parókus lelkészi szolgálata máig elevenen él a fél évszázadnál idősebb hívek szívében, és meleg szeretettel beszélnek Oli bácsiról, aki ünnepi és hétköznapi életüknek egyaránt részese volt, hiszen mindenkivel szót értett, s szívügye volt az evangélizáció és a diakónia. *Joób Olivér* száz évvel ezelőtti születésére emlékezett múlt vasárnap a nyíregyházi gyülekezet.

A századik születésnapot követő reggelen, augusztus 29-én a népes gyülekezet és a családtagok jelenlé-

tében az egyház és a város képviselői megkoszorúzták a Joób család sírját az Északi temetőben, ahol – újrabetetését követően – immár öt éve nyugszik feleségével együtt az evangélikusok szeretett lelkésze. *Laborczy Géza* nyíregyháza-kertvárosi lelkész imádkozott, és *dr. Kovács László Attila* nyíregyházi lelkész felolvasta a 90. zsolnárt.

A délelőtti nagytemplomi ünnepi istentisztelet liturgiájában is ők szolgáltak a kerület püspökével, *dr. Fabiny Tamással* együtt. Az ígéhirdetést *iff. Joób Olivér* nyugalmozott zürichi lelkész végezte.

A fiú hitelesen szölte édesapja éle-

lő üzenetét: az ő példájukat követve, egyedül a kegyelemből élve mi is beállhatunk e sorba. Isten mindig alkalmatlanak tűnő embereket tett alkalmassá, hogy hordozzák az ő jó hírét, s így dicsőíthessék meg az Úr neve közöttünk s általunk is!

Az istentisztelet végén *dr. Fabiny Tamás* püspök megnyitotta a templom északi hajójában egy hónapig látható kiállítást. Hat tárlóban kaptak helyet – a család és a gyülekezeti tagok jóvoltából – Joób Olivér életének eddig nyilvánosságra nem hozott, eredeti szöveges és képi dokumentumai. Beszédében a püspök a maga

és az evangélikus egyház nevében megkövette a családot az édesapjukat ért sérelmek miatt. Valamennyiünkre, egész egyházunkra érvényes a Joób Olivér életét összegző ige: „*Elég neked az én kegyelemem...*”

A Joób Olivér nevét viselő, Benkő bokorban található szeretetintézményben elfogyasztott közös ebéd után a püspök felavatta az intézmény falán elhelyezett domborművet, *Kiss Melinda* kolozsvári keramikuskészítőnek a névadó tiszteletére készített alkotását. (Oli bácsi sokat járt a várost körülölelő bokortanyákba, hogy szolgálatokat végezzen az ottani hívek között.)

Száz évvel ezelőtt, 1910. augusztus 8-án Ózdon született. Édesapja *Fancsali Joób Sándor*, édesanyja *Antony Gizella* volt.

A gimnáziumot Aszódon, a teológiát Sopronban végezte. Egy évet ösztöndíjként Finnországban töltött. 1934-ben került Nyíregyházára, az akkor újonnan alakult dél-szabolcsi missziós körzetbe, ahol negyvenöt faluban kellett felkeresnie a gyülekezeti közösségből kiszakadt evangélikusokat. Ez csak motorkerékpárral volt lehetséges. *Geduly Henrik* püspök rövidesen magához rendelte püspöki titkárnak, és az maradt *dr. Domján Elek* és *Túróczy Zoltán* alatt is.

1939 októberében a nyíregyházi gyülekezet megválasztotta parókus lelkészének. Akkor Nyíregyházán egy teljesen új lelkészi kar kezdte működését, élén *Túróczy Zoltán* püspökkel. *Rözse István* igazgató lelkész mellett *Balczó András*, *Joób Olivér*, *Solymár János* lelkészek megosztották a városi és tanyai körzeteket, valamint a szolgálati területeket – Joób Olivér a missziói feladatokat látta el.

1939. szeptember 1-jén kitört a második világháború. Rövidesen lengyel menekültek jelentek meg Nyíregyházán. 1939. november 30-án a finnek támadt a keleti szomszédjuk. A finnek a téli háborút három hónapig bírták egyedül. 1940 márciusában békét kértek. Elvesztették Karjalát, amely olyan kedves számukra, mint számunkra Erdély. A finnek háborúja különösen fájdalmasan érintette *Túróczy Zoltán* püspököt és Joób Olivért, akik egykor jártak Finnországban.

1941-ben mind a finnek, mind a magyarok részt vettek a háborúban. 1944 októberében már Nyíregyházán dültek a harcok. 1944. november 2-án kétháromezer férfit vittek el malenkij robotra, akik közül csak kevesen tértek haza. Ebben a szörnyű időben Joób Olivér felvette magára a Luther-kabá-

róczy Zoltán püspököt 1945. június 25-én ugyancsak tíz évi fegyházbüntetésre ítélte, de tíz hónap múlva szabadon engedte.

Folytatódott a gyülekezet megpróbáltatása. 1948 júniusában államosították a Kossuth-gimnáziumot, amelyben csak fiúk tanultak, a Geduly-leánygimnáziumot, a központi elemi iskolát, négy városi kisiskolát, illetve valamennyi tanyai elemi iskolát. Akkor Nyíregyházán száz evangélikus pedagógus működött.

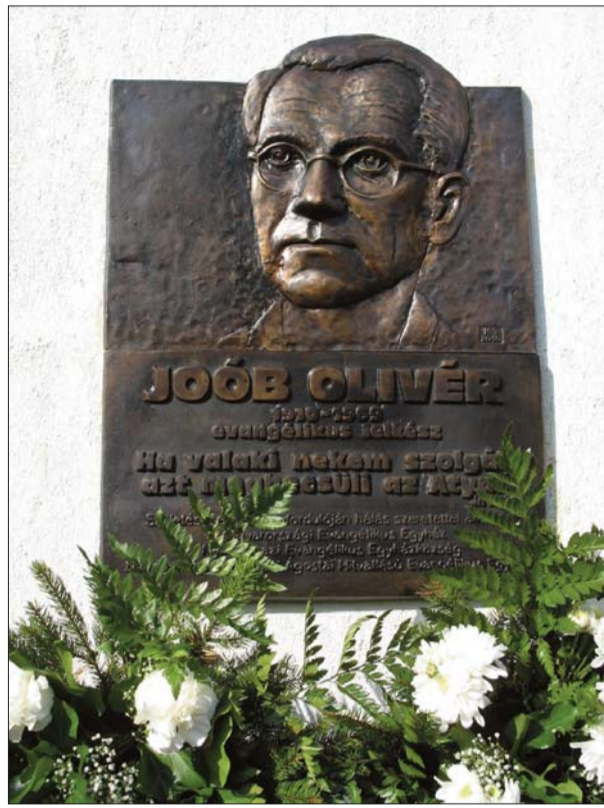
Túróczy Zoltán püspök 1948 decemberében Győrbe távozott, a dunántúli egyházkerület püspöke lett. Ezután Joób Olivért érték a rendszeres támadások. Harmincöt évi nyíregyházi lelkészi szolgálat után, 1969 júniusában az ország másik részére, Ostffyasszonyfára helyezték át, ahol 1969. október 28-án életét vesztette egy közlekedési balesetben, ötvenkilenc éves korában.

Felesége, *Krompecher Judit*, a világhírű *Krompecher Ödön* orvosprofesszor lánya, 2005-ben meghalt.

Ekkor Joób Olivér földi maradványait Nyíregyházára szállították, és kettőjüköt a férj szüleinek a nyíregyházi Északi temetőben lévő sírjában helyezték örök nyugalomra. Joób Olivér lelkészi munkáját folytatják fia és unokái. A nyíregyháza-kertvárosi gyülekezet a lelkészről elnevezett szeretetintézményt működtet Benkő bokorban.

Az egész nyíregyházi evangélikus gyülekezet szeretettel emlékezik mártíromságát szenvedett egykori lelképásztorára.

■ DR. REMÉNYI MIHÁLY

SALLAI GÁBOR FELVÉTELE

tot, és mint valami bátyuska, felkereste a halálra rémült híveit. Sokan áldották ezért az evangéliumi cselekedetért.

1945. április 3-án a városházán működő népbíróság *Máczay Lajos* az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium vallásánarát halálra ítélte, mert a helyi lapban megjelentette a Magyar Távirati Iroda háborús közleményeit. Végül kegyelmet kapott. 1945. június 22-én a népbíróság *dr. Belohorszky Ferencet*, a Kossuth-gimnázium igazgatóját tíz évi fegyházbüntetésre ítélte. Tú-

Egy teljes élet – az ige világosságában

A „Vezess, Jézusunk...” kezdetű kedves énekünk egyik sora a címadója annak a könyvnek, mely most jelent meg *id. Joób Olivér* (1910–1969) evangélikus lelkész életéről, születésének századik évfordulója alkalmából.

Joób Olivér földi életútja Ózdról indult, és a harmincöt éves nyíregyházi szolgálat után az ostffyasszonyfai halálos balesettel szakadt meg. A *Tenger harcon át* című könyvet fia, *Joób Olivér* – aki maga is lelkész – naplójegyzetek, fennmaradt levelek, jegyzőkönyvek alapján állította össze. Az első, ami olvasása közben megragad bennünket, az, ahogy Isten igéje formálta egy-egy igén és a rendszeres igeolvasáson keresztül Joób Olivért és egész életét.

A konfirmációi ige indította el a lelkészi szolgálat felé: „*Ezt a parancsot adom neked (...), hogy vitézkedjél (...), megtartván a hitet és jó lelkiismeretet, melyet némelyek elvetvén, a hit dolgában hajótörést szenvedtek...*” (1Tim 1,18–19) Sokszor nagyon nehéz döntések után tapasztalhatta meg Isten vezetését. Az igeen keresztül szölte újra Isten ingyen való kegyelme, ahogy elfogad Jézus Krisztus érdeméért. A mai olvasónak reménységet és bátorítást ad, hogy Isten változatlanul igéjén keresztül, Lelkével munkálkodik szívünkben, az egyházban és azok életében is, akik elsodródtak Istentől.

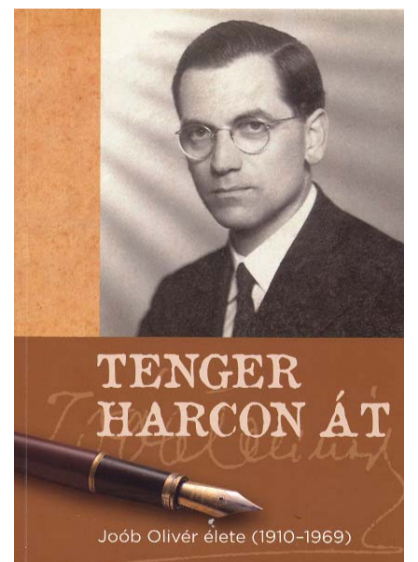
A másik, amit megérthetünk a könyvből, hogy az ige világosságában

rótt életút tenger harcot jelent. Erre utal a könyv címe. A tenger harc vívódást is jelent: „Mikor pedig megfájdul a szívem az igazi, komoly teológiai tudomány után, eszembe jut, hogy én jóformán gyermekkoromtól az egyház robotosa voltam, tanulni nem maradt időm.”

A tenger harc üldözöttségét is jelentett a pártállami hatalom részéről, aminek tragikus csúcspontja, hogy a halálos balesetet nem követte bírósági tárgyalás, és okozója büszkén beszélt arról, hogy papot ütött el, hozzátéve: „...így legalább eggyel kevesebb van belőlük.” Az olvasó mégis bátorítást kap a küzdelmekhez azzal, hogy lehet az életút nehéz, talán torzónak tűnő, mégis teljes, mert Istenhez vezet, Jézus Krisztusban.

A harmadik, amit a könyv alapján Joób Olivér életútjából kiemelhetünk, *Túróczy Zoltán* püspök hozzá fűződő atyai barátsága. Ezzel kapcsolatban említést érdemelnének a korábbi püspökválasztásai, zsinatai, új egyházi törvényei és *Ordass Lajos* püspök elítélése.

A kilencvenhat képet tartalmazó könyv rendkívül sok adat ismertetésével mutatja be a nyíregyházi gyülekezet életét, de olyan eseményekről, mint a világháború idején történt elhurcolások, az úgynevezett malenkij robot, nem ír bővebben. Az életrajz részletes képet nyújt Joób Olivér püspöki titkárként, missziói,

gyülekezeti és igazgatói lelkészként végzett szolgálatáról. Bemutatja a lelkészcsalád hétköznapiját is, és említést tesz a családnak a reformációig visszanyúló gyökereiről.

■ RÖZSE ISTVÁN

SALLAI GÁBOR FELVÉTELE

téről és szolgálatáról 2Kor 12,9 – „*Elég neked az én kegyelemem...*” – alapján. Textusválasztását azzal indokolta, hogy az 59 évesen – máig tisztázatlan körülmények között, tragikus motorbaleset következtében – elhunyt édesapja irattárcájában egy ígés lapot találtak ezzel a páli verssel, amely jól jellemzi és összefoglalja Joób Olivér egész földi életét. „*Tenger harcon át*” visza az út hozzád, Úr Jézus – ahogy azt a centenáriumi megjelent életrajzi könyvnek címe is hirdeti. Az ige kapcsán előbb Pál apostol szenvedéseiről, majd édesapja küzdelmes, de boldog életéről szölte az ígéhirdető, hogy végül megfogalmazhassa Isten nekünk szó-

Az emléktábla megkoszorúzása után *iff. Zászkaliczky Pál* bemutatta a Joób Olivér életéről szóló könyvet, amelyet az Ordass Lajos Baráti Kör adott ki. A kertvárosi gyülekezet is kiadott egy CD-melléklettel ellátott füzetet *Emlékeink Joób Olivér lelkészéről* címmel, amelyet *Laborczy Géza* gyülekezeti lelkész ismertetett. Az egész napos ünnepség a püspök imádságával és úti áldásával zárult.

■ GARAI ANDRÁS

(Az ünnepség teljes hanganyaga elérhető a tudósító honlapjáról: www.garainy.hu – Hangzó örömhírtár.)

Búcsúzkodók

Külső szemlélőként, ismeretlenül nem könnyű valakiről megmondani, hová utazik, avagy mi végett várakozik egy repülőtéren terminál utascsarnokában. A helyszín, bizonyos jelek, tárgyak, eszközök, a ruházat persze sok mindent elárulhatnak. Így arról a fiatal párról is sikerült néhány

kikísérőkkel, na és ahogyan egymás csillogó aranygyűrűs kezét fogták – el nem engedve talán a világ minden kincséért sem – szinte bizonyította: egy ifjú nászutas pár is lesz a charterjárat utasai között.

Amikor a tájékoztató táblán megjelent, hogy késik az indulás, elége-

romlott a hangulat az őket körülvevő társaságban. Egy idősebb hölgy is volt közöttük, a korukbéli vidám fiatalok pedig testvéreknek, barátoknak tűntek.

Végre megjelent a táblán a beszélő hívó jel, így lassan megindult a sor, megkezdtek a csomagok vizsgálatát, átvételét és a repülő fedélzetére lépésre feljogosító beszállókártyák kiadását, hogy – áthaladva a vámvizsgálaton – a tranzitba lépő utasok hivatalosan elhagyhassák az ország felségterületét. A kísérők búcsúzkodni kezdtek. „Jó utat!” – halatszott mindenfelől, ölelések itt is, ott is, majd távozó léptek hangja váltotta fel a zibongó csarnok zajait, míg végül nem maradt más, mint mosolygó arcok és heves integetés.

A fiatal pár is elkészült. A lányoknak puszi, a férfiaknak egy-egy kézfogás dukált. A kis társaság egyetlen idősebb tagja először a lányhoz lépett, mondott neki valamit, mosolyogva megölelték, majd mindkét oldalról megpuszították egymást. Ezután a fiú elé húzódott, aki szó nélkül lehajolt, és átkarolta az asszonyt úgy, ahogy csak az édesanyját öleli meg az ember. Így tartották egymást néhány pillanatig.

Mikor kibontakoztak az ölelésből, nem szóltak egymáshoz; jól látszott, ez életüknek olyan pillanata, amikor a beszéd nem elég érzelmeik kifejezésére. Egy ideig egymás arcába néztek, majd szinte egyszerre emelték fel kezüket, és némán, gyengéd finomsággal ujjukkal keresztet rajzoltak egymás homlokára.

■ GYARMATI GÁBOR

Egyszer majd eljön a nap

Egyszer majd eljön a nap, amikor már nem kell hazudnunk többé. Kimondatik minden, általunk is jól ismert és néven nevezett bűn és minden, mások előtt eltitkolt vagy legalábbis takargatni próbált vétek. És akkor, amikor majd ott állunk teljesen védtelen, és nem lesz más menedékünk a magunk szegénye és a mások megvetése előtt, mint Isten mélységes szeretete, amelyet valahogy soha nem érthettünk meg, és még most, ebben a drámai pillanatban sem érthetünk meg igazán.

De ez a szeretet befed majd. Beta-kar és átölel, mint egy puha, meleg takaró. És ebben a szent pillanatban –

amikor mindenki a földre ejti maszkját, amelyről úgy hitte, eltakarhatja majd arcának valós vonásait; amikor ledől majd minden fal, amely mögé bújni lehetett – elered majd a könnyünk, és mi egyszerűen nem tehetünk mást, minthogy egyre csak zokogunk.

És ekkor, csakis ekkor, felszáradnak majd kiapadhatatlannak tűnő könnyeink.

És akkor mindenki megérti, és hálát ad azért, amit most még csak néha-néha sejt: hogy mit is jelent a valódi és tényleges megbocsátás és a mindent megtisztító – gyógyító kegyelem.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

dolgot megállapítanom, akik nem messze tőlünk pakolták le cuccaikat a légikikötő várótermében.

A hajnali időpont, a mellettük tornyosuló bőröndök és a sorok előtti táblán megjelenő felirat egyértelművé tették, hogy tengerparti nyaralásra indulók. A szünni nem akaró mosoly, a vidám trécelés az őket

detlen morajlás futott végig a sorban állókön, de nem vált komorrá a hangulat. Hogy is válhatott volna, amikor mindenki izgalommal készült a repülésre s a ki tudja már mióta várt napra, amikor elindulhat a tenger felé. A pár is elolvasta a kiírást, de szemmel láthatóan nem rendültek meg a kellemetlen hírtől. Mit sem

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZATUNK ANYAGAIBÓL

Tommi lámpácskája

► „Ti vagytok a világ világsága. Nem rejtethető el a hegyen épült város.” (Mt 5,14)

Talán még soha nem voltam olyan makacs, mint amikor az első osztályos tanítványaim szülei arra akartak rábírní, hogy utazzunk el Kőszegre, erdei iskolába. Nagyon nehéz feladatnak tűnt, de addig erősködtek az anyukák, felajánlva segítségüket, hogy végül beadtam a derekamat.

Életem egyik legszebb iskolai emléket őrzöm erről a kirándulásról.

Ez az osztály sok tekintetben eltért minden korábban tanított gyerekcsapatától, mert a rendszerváltás után egy új tanórát jártak ki részünkre a szülők. Bevezettük a *bibliaismeret* tantárgyat. A kirándulás a tanév elejére esett, akkor már tartottam néhány órát a Bibliából. Így megérttem, hogy Tomi elhozta az erdei iskolába is a saját Bibliáját, ám amikor az esti játék helyett leült az ágy szélére, és elmélyedve olvasni kezdte, igencsak meglepődtem. Figyeltem a különös eseményt. Hancúroztak a gyerekek, ugráltak az ágyon, de folyton beleütköztek Tomiba, aki fel se figyelt rájuk. Aztán lecsendesedtek a fiúk, nem kellett őket elalváásra buzdítanom.

Másnap reggel fél órával ébresztő előtt csörgött Tomi kis órája. Felült az ágyában, magához vette a Bibliát, és olvasott. Ő már folyékonyan tudott olvasni, de a többi gyerek még épp csak ismerkedett a betűkkel. Ijedten kaptam fel a fejem, mert attól féltem, hogy az ébresztőtől haragosak lesznek a társai. Tomi pedig csendesen

olvasott, aztán behuntya a szemét, és imádkozott.

Meglepődve láttam, hogy a társaság tisztelettel figyelni kis társukat. Csendben voltak, amíg Tomi elvégezte a reggeli áhítatot. Egész nap figyeltem őket, nem gúnyolják-e, vagy nem hagyják-e ki a játékból, de semmi jele nem volt ilyesminek.

Aznap este is elővette a Bibliáját. A gyerekek már nem ugráltak, hanem odasomfordáltak hozzám, és suttogva megkérdezték, mit olvas Tomi. Némelyik gyerek azt gondolta, krimit vagy valami érdekes mesét. Amint megtudták, hogy Biblia van a kezében, azonnal megfogalmazták a kérésüket is: „Szeretnénk mi is hallani Tomi történeteit! Tessék olvasni nekünk az ő könyvéből!”

Olykor Isten maga gondoskodik a pillanat szentségéről. Így volt ez akkor is. Megkérdeztem Tomit, beléphetünk-e az ő áhítatába, olvashatunk-e az ő Bibliájából. Megengedte, a gyerekek pedig néma csendben ágya köré ültek, és izgatottan vártak.

Tomi imádságos lelkülete szétáradt a csapaton. Én pedig kértem Istent, tegye emlékezetessé az első imaórát.

Kinyitottam a Bibliát, és egy olyan történetre esett tekintetem, amelyet alkalmazhattam rájuk és a kirándulásra. Jó lenne emlékezni, melyik volt, de nem jegyeztem fel, és sajnos elszállt az emlékezetemből.

Másnap reggel felugrott az egész csapat, hogy együtt olvassunk Bibliát. Aznap este megkértek, tanítsam meg nekik Tomi imáját. Soronként mondták az esti imádságot: „Én Istenem, jó Istenem...” Mire véget ért a „nyaralás”, mind tudta fejből az imát.

A hálószobában rend volt, az utcán semmi hangoskodás. Olyan jók voltak, hogy el se hitte senki, hogy ezek a gyerekek elsősök.

Hazafelé többen is sajnálkoztak azon, hogy a bibliaolvasás elmarad. Hiányérzetük támadt, mert nem volt saját Bibliájuk. Hamarosan azonban egy ismeretlen hívó asszony felajánlott harminckét Bibliát, így minden tanítványomnak adhattam egyet. Az olvasókönyvükkel együtt használták azt is.

Csodálatos négy évet kaptunk Istentől. Mások lettek a gyerekek, mások a szülők. Az én életem is nyitott könyv volt a gyerekek előtt, látták hitemet, látták a gyászhoz, súlyos betegséghez való viszonyulásomat. Velem éltek meg a lelki harcokat. Csodákat tapasztaltunk meg, és szabadságokat. Az istenélmények fellegette úszott felettünk.

Aztán eljött az elválás napja is. Nyugdíjba mentem, hoztam haza a személyes tárgyaimat. Szerették volna, ha a Bibliámat otthagynom nekik. Féltek, mi lesz akkor, ha az iskolában nem lesz Biblia.

Tíz év után meglátogattak, és öt órán keresztül mesélték imameghallgatásaikat. A legnagyobb csoda az volt számomra, hogy egy eltévedt társukat visszaszerették a drogmentes életbe. A fiú csak egy évet vesztett, és amikor eljöttek hozzám, már minden rendben volt.

Isten lámpást gyújtott Tomi szívében, melynek fénye megvilágította társai szívét, és onnan terjedt a szülők és iskolatársak felé.

Mert az a parányi világság a mennyek országára mutatott...

■ FRITTMANN LÁSZLÓNÉ

FOTÓ: ADAMI JOHANNA

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” (Zsolt 103,2)

Szentháromság ünnepe után a 14. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéinek közös kulcsszava: a hálaadás. Csak akit a Szentlélek elevenít meg

(lásd Jn 6,63), az tudja az Úr Istent dicsőíteni mindenkor, s mindenért neki szeretne hálát adni (lásd 1Thessz 5,18). „Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme.” (Zsolt 118,1; LK) Ehhez kérjük segítségét: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk! A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.” (GyLK 728,13 és antifóna) Az istenfélő samáriai, „amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és fennhangon dicsőítette Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki.” Az Úr válasza: „Kelj fel, menj el, hited megtartott téged.” (Lk 17,15.16.19) Pál ezt jelenti ki: „Akit pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” (Róm 8,14) S Luther így érti: „Hogy Isten gyermekei vagyunk, s magunkat teljes bizonyossággal annak is tarthatjuk, ez nem magunktól és nem is a törvényből van. Hanem a Szentlélek bizonyágtétele ez; ami úgy történik, hogy szívünkben megérezzük a Szentlélek erejét, aki az igével működik bennünk, és tapasztalatunk megegyezik az igével.” Pál hálát ad Timóteus képmutatás nélküli hitéért, és emlékezteti: Isten „az erő, a szeretet és a józanság lelkét” adta nekünk (2Tim 1,7). A vakon született, de meggyógyított ember úgy dicsőítette Istent, hogy térdre hullva hódolt Jézus előtt. „Akinek Jézussal van dolga, az közvetlenül magával Istennel találkozik” (lásd Biblia – Magyarázó jegyzetekkel, 1272. o.). A sorsdöntő találkozás lényege mindig ez: „Hiszel te az Emberfiában?” „Hiszek, Uram.” (Jn 9,35.38) S a kiközösített, de már látó ember leborulva imádtá az Úr Istentől való gyógyítóját. Krisztus foglya a börtönből is hálaadással kezdi Filemonhoz írott, rövid levelét: „Hálát adok mindenkor az én Istenemnek, mert hallok a te hitedről és szeretetedről, amely az Úr Jézus és minden szent iránt van bennem...” (Filem 4–5) Mi kitől kaphatnánk ilyen levelet, és ki vehetné hasznunkat az Úrban? Halála előtt Dávid a templomépítésre szánt adományokért Isten nagyságát és jóságát magasztalja: „Áldott vagy te, Uram, (...) öröktől fogva mindörökké! (...) Tied, Uram, az ország (...)! Tőled ered a gazdagság és a dicsőség (...). Most azért, Istenünk, hálát adunk neked, és dicsérjük a te fenséges nevedet.” (1Krn 29,10–13) Jézus szenvedéstörténete előtt kölcsönösen megdicsőítette egymást az Atya s a Fiú; ugyanakkor Jézus új parancsolatot adott tanítványainak: „...ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!” (Jn 13,34) Pál állhatatosságra buzdítja levele mindenkori olvasóit, és így bátorítja a christianusokat: „Mi pedig hálával tartozunk az Istennek mindenkor értetek, testvéreim, akiket szeret az Úr, mert kiválasztott titeket az Isten kezdettől fogva az üdvösségre, a Lélek megszentelő munkája és az igazságba vetett hit által.” (2Thessz 2,13) „Légy hű, állj meg szent hitedben, / (...) Térj meg, s ne bocsásd el őt! / (...) Istennek szenteld szívedet!” (EÉ 439,1) Légy hálás szívű!

■ GARAI ANDRÁS

Evangelikus Élet-böngészőjáték

► Sajnálattal jelezzük, hogy az *Evangelikus Élet* legutóbbi, augusztus 22–29-ei összevont lapszámának 29. oldalán található böngészőjátékban egy értelemzavaró elírás történt, amely megnehezítheti a megfejtést. Ezért most a javított, teljes játékmezőt újra közöljük meghosszabbított beküldési határidővel. A feladatot szerkesztőségünkhez hibátlanul eljuttató *Koczor Tamástól*, illetve minden érintettől elnézést kérünk!

Olvasóinkat játékra invitáljuk.

A megfejtést – amely a játék által adott feladat megoldása – szeptember 17-ig kérjük szerkesztőségünkhöz eljuttatni (postacím: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24., e-mail: evelet@lutheran.hu; fax: 1/486-1195). A megfejtők között a Luther Kiadó felajánlásából három könyvet sorsolunk ki. A *Koczor Tamás* készítette játék leírását az alábbiakban közöljük.

Egy nyolc szóból álló kérdő mondatot keresünk, az erre adott válasz a beküldendő megfejtés. A négyzetek a következő információkat adják:

1. A mondat egy szava (a négyzetben fent található).
2. Egy ember személyneve (az adott textusban olvasható), erre még szükségünk lesz.
3. Egy továbbhaladási irány: fel-le, jobbra-balra, de irány az észak, dél, kelet, nyugat is. Ez is a bibliai szövegben lesz. A mondat első szavát, vagyis a kezdő négyzetet kell elsődlegesen megtalálni. Az ahhoz kötődő irány már segít a további hét mezőhöz eljutni. A nyolcadik mező lehet olyan, amelyikben már nincs iránymegjelölés.

PÉLDÁNYUNK Jón 1,5	EGYÜTT Mt 14,28	BÖLCSEK Mk 16,11	EGYÜTT 1Móz 29,9
JÚNIUSI 2Móz 29,20	MELY 1Móz 29,1	JÚNIUSI 1Móz 20,1	VANNAK 2Móz 24,15
ŐSATYÁK ApCsel 8,31	NEVEK 1Sám 9,14	PÉLDÁNYUNK 2Kir 13,17	ÍRÁSÁBAN 2Kir 2,11
EZEK Mk 10,32	A / AZ 1Móz 24,63	TISZTA Ez 8,5	ŐSATYÁK Józs 8,12

Az utolsó (evangelikus) egyházjogász?

Beszélgetés dr. Boleratzky Lóránddal

► **Egyházjogász, ügyvéd, egyetemi magántanár. Bár a napokban töltötte be kilencvenedik életévét, ma is aktívan telnek napjai. Az új, készülő alkotmányhoz az egyházak véleményét is kikérték; egyházunk vezető testülete az ő szakvéleményére is számít. Professzor úr hangulatos, napfényes budai lakásában felesége társaságában fogadott, és miközben kedves közvetlenséggel mesélt életéről, az egyházjog iránt fiatalon ébredt szerelméről, kibontakozott kivételes jelleme, embersége, szerénysége.**

– Professzor úr, miért van szüksége egyházjogra? Az egyházban mindennek a szeretetre kell épülnie, nem paragrafusokra.

– Nyilvánvaló, hogy minden szervezetnek, így a Magyarországi Evangélikus Egyháznak (MEE) is valamilyen jogrendszerre van szüksége. A gyakorlati élet megkívánja, hogy rend legyen az egyházban. Az a terület, amely az egyház szervezetével foglalkozik, az egyházjog, alapjognak tekinthető. A két világháború között jelentős óraszámban tanították a jogi karokon, 1950 óta sajnos nincs ilyen oktatás, kivéve a katolikus és református jogi kart.

1906-ban jelent meg utoljára evangélikus egyházjog, majd csak a kilencvenes években követték ezt az általam írt egyházjogi kötetek. Meglehetősen kevés ember ismeri ki magát az evangélikus egyházjogban, mert össze kell vetni a régi jogszabályokat az újakkal.

– Hogyan viszonyul egymáshoz a jézusi lelkiület és az egyházjog?

– Kapi Bélának van egy szép mondása: az egyházjognak mindig a lelki egyház értékeit kell magán viselnie. Az olyan egyházjog, amely elszakad a krisztusi tanítástól, nem sokat ér. Nem azt állítom, hogy a Biblia a jogrendszer legfőbb megtestesítője, de az egyházjognak azt kell szolgálnia, hogy az egyház épüljön, és a hívek minél közelebb kerüljenek az evangélium tanításához.

– Pedagóguscsaládban született. Hogyan, mikor ébredt fel az érdeklődése az egyházjog iránt?

– 1920-ban Zalaegerszeg mellett, Neszele településen, Csáktornyáról menekült családban születtem. Bölcsészdoktor édesapám elvégezte az eperjesi evangélikus jogakadémiát, az ő, valamint Nagy Miklós zalaegerszegi evangélikus lelkész hatására Miskolcra mentem evangélikus egyházjogot tanulni. Ott Bruckner Győző akadémikus személyében olyan emberrel találkoztam, aki egész életemre hatással volt. 1923-ban megalapította az egyházjogi szemináriumot, ami akkor szenzációszámment. Másodéves jogász létemre százötven oldalas munkám jelent meg az evangélikus püspöki intézményről. S még egy „adalék”: Mindszenty Józseffel két nyáron át, két-két héttel együtt nyaraltam Keszthely mellett, egy távoli rokonomnál, s nagyon sok egyházi problémát megbeszéltem vele.

– Még joghallgatóként?

– Igen, akkor készültem a szigorlatokra. Mindszenty érdekes személyiség volt. Zalaegerszegen nem volt túlságosan közkedvelt, mert a reverzaliskérdéssel nagyon megnehezítette az egyházak közötti jó viszony

fenntartását, noha nem ő tehetett róla, hanem a kánonjogi törvények.

– Ön is katolikus-evangelikus családban született. Nem volt gond a reverzalissal?

– Édesapám evangélikus volt, gyülekezeti felügyelő, mint később én is, édesanyám pedig katolikus. Szüleim elismerték egymás vallását. Mindszenty eskette egyébként a nővéreimet.

– Jogász létére a jogtalanságot is megtapasztalhatta a saját életében...

– 1947-ben a debreceni egyetemen evangélikus egyházjogból megszereztem az egyetemi magántanári képesítést, és a Miskolci Evangélikus Jogakadémia tanárává választottak, majd Debrecenben kezdtem tanítani. A jogakadémia 1949-es megszűntetésével elbocsátottak, onnantól nem is publikáltam egyházjogi témában, az asztalfióknak írtam. Nem voltam fejlődőképes a marxizmus tekintetében...

FOTO: MENYES GYÜLLA

Hallgatásom jó negyven évig tartott. Még fizikai munkásnak sem vettem fel, nemhogy jogásznak! Egyik tanítványom felajánlotta, hogy el tud helyezni egy öntödébe, „ha nem röstellem”. Nem rösteltem... Nem életem meg tragédiaként, egy ige adott erőt életem nehéz szakaszaiban az *Apostolok cselekedeteiből*: „...még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól...” Ez afféle családi ígény. 1956 után Mezőkövesden, majd Gödöllőn nyílt módomban visszateretni a jogi pályára ügyvédként.

– Az evangélikus lelkészeket is tanította egyházjogra...

– Öt éven át adtam elő a teológián néhai Fabiny Tibor professzor hívására. A lelkeszi karból vagy száz hallgatót tanítottam. Nagyon szerettem tanítani, visszavonulásomnak csak az volt az oka, hogy az Ordasskörben kiadtuk kötetemet, amelynek megírása nagyon nagy feladat volt.

– Az Ordass-perben család közvetve vett részt professzor úr, a püspök rehabilitálásakor viszont Ön képviselte a családot... Számos cikket, tanulmányt közölt Ordass püspökről, a perről. Életformálók című kötetében pedig Mindszenty bíborossal párhuzamos életútjukat mutatja be.

– Igen érdekesen írja le Ordass Lajos az életrajzában, hogy milyen szempontok alapján döntött a helytállás mellett. A kormány ígérte, hogy lemondása esetén szabadon külföldre távozhat, nem tartotta komolyan. Meglátása szerint a magyar politikusok olyan sokszor nem álltak meg a szavukat, hogy nem hitt nekik, s döntött: mindenképpen helyt fog állni, nem akart az Úristennek és az embereknek csalódást okozni. Nyugodt volt a lelkiismerete, amikor arra gondolt, hogy börtönbe fog kerülni, vagy meg is ölhetik. Nem mondott

le. Mint ismeretes, Ordass püspököt két évi fegyházra és pénzbüntetésre ítélték. Az utolsó szó jogán ezt mondta: „Elítéltetésem ténye olyan lesz számomra, mint a fátyol, amely eltakarja előlem Isten akaratát, és érthetlenné teszi azt. De Istentől zúgolódás nélkül elfogadom, mert azt az egyetlen jól tudom, hogy még elítéltetésem esetén is csak az ő áldott akarata történhet meg.”

– Az 1988-ban megalakult Ordass Lajos Baráti Kör elnökévé választották.

– 1941-ben találkoztam először Ordass Lajossal Szegeden. A bátyámat ő eskette, 1957-ben az ő egyházkerületének ügyészévé választottak, ahol meghurcolt evangélikus lelkészek rehabilitációján dolgoztam. Ordass félreállításakor én is lemondtam tisztségemről. Temetése után a Farkasréti temető bejáratánál vetődött fel, hogy Ordass emlékét egy körnek

kellene továbbvinnie. Egyben az egyház megújulását is szolgálhatná egy ilyen közösség. Előbb Oslóban, majd Magyarországon is megalakult az Ordass püspök emlékét őrző baráti kör.

Ordass Lajos töretlenül képviselte az evangélium igazságát. Helytállását külföldön is elismerték: az Egyesült Államokban járva, a willmari evangélikus templomban felfedeztem egy hosszú névsort, amely a *Krisztus tanúinak névsora* címet viselte. A 78. Ordass Lajosé volt, aki akkor az egyetlen életben lévő személy volt a listán!

– Professzor úr 2007-ben, a reformáció ünnepén Károli Gáspár-díjat vehetett át. Nem pihen azóta sem; úgy tudom, az új, készülő alkotmány előkészítésében evangélikus egyházi részről szakértőként vesz részt.

– Februárban volt egy összejövetel jogászok részére az Északi Egyházkerületben, ott előadást tartottam. A mostani felkérés pedig arról szól, hogy össze kell gyűjtenünk javaslatainkat szeptember végéig: mi kerüljön bele az alkotmányba. Álláspontom az, hogy a történeti alkotmányt kell visszaállítani, nem pedig a meglévőt farigcsálni.

– Augusztus 26-án ünnepelte kilencvenedik születésnapját.

– A lányom szervezte a családi ünneplést, aki Pesten ügyvéd, Amerikában élő fiam és három unokám pedig nemrég volt itthon. Feleségem szintén pedagógus, 1949 óta vagyunk házaskor, csendesesen éldegélünk itt, s a budahegyvidéki gyülekezetbe járunk.

Ezen kívül baráti és gyülekezeti körben is köszöntöttek. Szeptember 5-én pedig a Debreceni Egyetem díszoklevelét vehetem át a Főnix Csarnokban a tanévnyitó ünnepi szertartásán.

■ KÖHÁTI DOROTTYA

Kántor volt Galyatetőn

Két éve ment el tőlünk az örök hazába Fasang Árpád zongoraművész, diplomata, író, a hűséges evangélikus testvér, barát. Talán kevesen tudják, hogy az ökumenikus szellem mennyire meghatározó volt az életében. A természet, a hegyek szerelme volt; ő is hallotta – ahogyan a mester, Kodály Zoltán – azt az imádságot, amelyet a bércek „néma hangokkal” mondtak el. A közös kis haza, a Mátra volt Árpád számára is az, ami Kodály szellemének: pihenő és ihletsugalom. Gyakran futotta meg a hegyi ösvényeket, emelte fejét az éjszakai csillagoknak. Kevés ilyen tiszta, hitbe kapaszkodó családapát, művészt, nagyapát ismerek, mint amilyen ő volt.

Megdöbbenett a halála; könny tódult a szemembe: láttam a galyatetői katolikus kápolna üres helyét a harmóniumnál, melyen Kodály a *Csendes misét* komponálta a háború idején, amikor – mint írta – kántor volt Galyatetőn.

Fasang Árpád késői utódként követte a zeneköltőt, ő, az evangélikus, aki az istenszolgálatban is a komolyság példája volt. A nyolcvanas évek elejétől szolgált a miséken, előtte a katolikus énektár meg édesapja orgonás könyve, saját szerzeményeivel is, szoltárharmóniákkal.

A család az idei nyáron emléktá-

lát helyezte el a kápolna belső falán Fasang Árpádnak, az itteni első evangélikus kántornak. Kacsik Árpád esperesplébános áldotta meg mise keretében, emlékező beszédet Jeszenszky Géza volt külügyminiszter és e sorok írója mondott. Berczely István operaénekes Kodály Magyar miséjét énekelte, a harmó-

niumon Fassang László, az unokatestvér, európai hírű orgonaművész kísérte. A család művésztagjai zenéltek. Fájdalmas-szép pillanatok voltak, hiszen három esztendeje, a Kodály-jubileumon még Árpád játszott, szervezte a kórusok együtt éneklését a templom előtti téren. A „szárnyas idő” megrabolja a szépséget is, de az emlékezés mélységét soha el nem érheti.

Amikor Zsuzsa asszony – hűséges felesége –, az unokák, a gyerekek, a testvérek, a barátok helyét foglaltak a kápolnában (szinte teljesen megtelt), a kegyelem gyertyalángja lobbant fel az oltáron.

Soha ki ne aludjék.

■ TÓTH SÁNDOR író

Ha van közös akarat...

A nagy árvizek levonultak. Már nem látjuk esténként a tévéhíradóban az összedőlő házakról és a földönfutóvá lett emberekről szóló megrázó képeket. Örömmel és megnyugvással állapítjuk meg: a katasztrófának vége. Aztán hátradőlünk a karosszékben, és már teljesen más hírekkel, más emberekkel és más katasztrófákkal vagyunk elfoglalva.

A történetnek azonban még nincs vége – valójában azoknak a családoknak, akiknek mindenét elsodorta a víz, a neheze csak most kezdődik. Ki fogja felújítani vagy az alapoktól újrarápítani, ki fogja bútorokkal berendezni a tönkrement családi otthonokat? Lesz-e gondoskodó állampapárús és kármentő biztosító, amely az elsodort emlékek helyére reményteljes jövőt épít? Lesz-e még együttérzés, összefogás az emberekben akkor is, amikor oda kell állni segítő kezzel és biztató szavakkal azok mellé, akik bajba jutottak, és bajban is maradtak?

Ezek a megfontolások indítottak minket arra, hogy helyet adjunk egy – az árvízkarosult családokat támogató – segélykoncertnek. Sasvári Sándor, a hazai musical- és rockopera-rajongók kedvence egyórás koncertet adott a domonyi evangélikus templomban augusztus 22-én az összejött érdeklődőknek. Olyan világhírű művek betétdalai szólaltak meg előadásában, mint a *Jézus Krisztus szupersztár* vagy a *Nyomorultak*. Csodás énekhangja és előadasmódja, a templomot betöltő felszabadító és megindító zene megrezgettette a hallgatók lelkének húrait.

A legtöbb szem talán akkor telt meg könnyekkel, amikor a művész a *Zrínyi 1566* című rockmusical rádióban is gyakran hallott dalát énekelte: „Ha van közös akarat, / ha van he-

A SZERZŐ FELVÉTELE

lyünk a nap alatt, / ha tudunk közös szavakat, / úgy mutassa meg magát. / Ha van közös felelet, / ha együtt mondunk neveket, / ha megkapjuk az eleget, / úgy mutassa meg magát.”

Talán nemcsak azért érzékenyültek el sokan ezeknek a szavaknak a hallatára, mert a katasztrófára és a nyomában létrejött összefogásra gondoltak. Talán arra is újra ráéreztek közben, hogy a gyülekezetben, a faluközösségben, az országban és a családokban is erre van a legnagyobb szükség: közös elhatározásra, lelki egységre. Ez pedig nem jöhet mástól, mint a tönkrement életek mentőjétől, Jézus Krisztustól.

Neki adhattak hálát a domonyiak és a környékből érkezett vendégek, hogy aznap kétszeres öröm érte őket, hiszen – ahogyan egy idős gyülekezeti tag lelkendezve mondta – „csodás élménnyel lettünk gazdagabbak, és még adakozhattunk is a nemes célra.”

■ SÁGHY BALÁZS lelkész

HIRDETÉS

Hittankönyv-sorozat gyülekezeti és szórványhitoktatás számára

Szeretettel értesítjük a gyülekezeteket és a hitoktatókat, hogy a *Keresztfa titka tündököl* című bibliai olvasókönyvet és a hozzá tartozó munkafüzeteket az 1–5. osztályosok számára, illetve a *Krisztus népe Isten nagy csodája* című egyházismereti tankönyvet és munkafüzetét a 6. osztályosok számára megrendelhetik a kiadónál, a veszprémi lelkészi hivatalban, vagy megvásárolhatják és megrendelhetik őket a Luther Kiadónál, valamint a Huszár Gál papír- és könyvesboltban.

Mindig ügyelni fogunk arra, hogy a tankönyvsomag minden része évről évre, folyamatosan kapható és megrendelhető legyen. (Várjuk a szíves megrendelést azoktól is, akik eddig még nem tanítottak ezekből a könyvekből.)

A kiadványok árai a kiadónál, Veszprémben: olvasókönyv, 1–5. oszt. (B5, 272 old., fűzött, kemény-táblás): 980 Ft, 10 példánynál több rendelés esetén -10%; egyházismereti könyv, 6. oszt. (B5, 76 old., ragasztott, puhatáblás): 380 Ft, 10 példány fölött: -10%. Munkafüzet, 1., 2., 3. oszt. (A4): 380 Ft. Munkafüzet, 4., 5. oszt. (A4): 480 Ft. Munkafüzet, 6. oszt. (A4): 380 Ft. Útmutató az oktatás számára (B5): 380 Ft.

Örömmel adjuk hírül, hogy tavalyi ígéretünknek megfelelően a hittankönyvsorozat új egységgel bővült! A sorozat 7. része az egyetemes és hazai egyháztörténetet dolgozza fel 28 egységben. A könyv a munkafüzetével együtt jól használható a gyülekezeti hitoktatásban, hiszen röviden, lényegre törően mutatja be az egyház küzdelmes történetét, elmélyítve a tananyagot kérdésekkel és feleletekkel, valamint megoldandó feladatokkal. A könyvet *Tubán József* írta; a munkafüzet *Tubán József és Isó Gergely* munkája. A könyv B5, 78 old., ragasztott, puhatáblás: 380 Ft; a munkafüzet A4, 96 old., fűzött: 380 Ft a kiadónál. Tíz példánynál több rendelés esetén ennél a kiadványnál is érvényes a 10%-os kedvezmény!

Szeretettel várjuk a megrendeléseket!

Isó Dorottya sorozatszerkesztő
Isó Zoltán és Magassy Zoltán, a *Fraternitás* Lelkészegyesület elnöksége

Kereszthordozó eltökéltség

Száz éve indult a győri diakonisszamunka

▶ **Egész napos konferenciával emlékezett meg a győri Evangélikus Szeretetház arról, hogy száz évvel ezelőtt a pozsonyi anyaházból érkezett két diakonissza nővér szolgálatba állásával elindult Győrben a diakonisszamunka. Az augusztus 16-ai jubileumi eseményen részt vett Norbert Denecke, a német evangélikus egyház főtanácsosa. Képviselték magukat továbbá evangélikus egyházunk diakóniai intézeteinek munkatársai is.**

A konferencia ünnepi istentisztelettel kezdődött a győri Öregtemplomban. Az igehirdetés szolgálatát *Ittész János*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke végezte. A liturgiai részben *Karsay Lajos*, a szeretetház lelkésze vett részt. A püspök Lk 9,23–24 alapján prédikált. Hogy állunk ma a gyülekezeti szerteszolgálattal? Van-e tettekeség a maiak között? – tette fel a kérdést *Ittész János*. A tanítványi életben, a kereszthordozó életben nemcsak a kiválasztottaknak, hanem mindenkinek helyt kell állnia. Akkor lesz áldott ez az emlékezés, ha abból mai eltökéltségek születnek, és ha úgy emlékezünk, hogy testvéreink sorsát keresztként magunkra tudjuk venni.

A konferencia kezdetén köszöntötte a résztvevőket *Ottófi Rudolf*, Győr megyei jogú város alpolgármestere, *Szabó György* egyházkerületi felügyelő, *Norbert Denecke* egyházi főtanácsos, valamint *Welter Rezső*, a diakonissza-anyaház lelkésze.

Első előadóként *D. Keveházi László* nyugalmazott lelkész, egyháztörténész emlékezett meg a győri diakonisszamunka kezdetéről. Győrben a gyülekezeti diakóniai szolgálatot

már a diakonisszák megérkezése előtt gyakorolták, hiszen a szeretetházat 1885. december 8-án adták át rendeltetésének. A ház első lakója két munkaképtelen idős férfi és négy árva gyermek volt. Ezután érlelődött meg a gyülekezet belmissziói bizottságában a gondolat, hogy az árvaházi gyermekek és idősek gondozására diakonissza nővéreket kellene alkalmazni. A pozsonyi anyaháztól kértek két diakonisszát. 1910. február 9-én *Huber Etelka* és *Früh-*

zösség felosztásáról és az azt követő megnehezült szolgálatról beszélt.

A diakonissza-anyaház megszűnése 1951 végén következett be; ötvenöt diakonisszának kellett egyházi vagy polgári foglalkozást találnia. Az egyházközösség gondoskodott a diakonisszák pénzzel, bútorral, ruhával való ellátásáról, az anyaház épülete a gyülekezet kezelésébe került. Abban az időben huszonkilenc lakója volt a szeretetháznak.

A mögöttünk hagyott eseményeket felidéző előadások után *Gregersen-Labossza György* lelkész, az országos diakóniai bizottság elnöke a jelenre és a jövőre irányította a hallgatók figyelmét, amikor evangélikus egyházunk diakóniai szolgálatának lehetőségeiről, feladatairól és a kihívásokról szólt.

Ezenkívül még két szakmai előadás hangzott el. Először *prof. dr. Iván László* gerontológus, pszichiáter, országgyűlési képviselő beszélt az idős-korúak életének szépségeiről és nehézségeiről, majd a demens betegek gondozásának, foglalkoztatásának gyakorlati kérdéseit vette sorra *Csoó László* né szociálpolitikai szakértő, a Zárda-kert Idősek Otthona igazgatója.

A győri diakonisszamunka száz évvel ezelőtti elindulásának emléket állító konferencia *Ócsai Zoltánnak*, a Győri Evangélikus Egyházközösség igazgató lelkészének zárszavával fejeződött be.

■ KISS MIKLÓS

FOTO: MENYES GYULA

Istentiszteleti rend • 2010. szeptember 5.

Szentháromság ünnepe után 14. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 17,11–19; 1Móz 28,10–19. Alapige: Róm 8,6–11. Énekek: 225., 234.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; II., **Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.); **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv., tanévnyitó) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. Cselovszky Ferenc; VII., **Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; IX., **Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., tanévnyitó, családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. Missura Tibor; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. (úrv., tanévnyitó) Keczkó Pál; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Gáncs Péter; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. (úrv.) Kopf András; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Wiszkidenszky András; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Kende K. Péter; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., **Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackner Pál; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. fél 12. (úrv.) dr. Bácskai Károly.

Összeállította: BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel hívjuk minden érdeklődő testvérünket a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület egyházközösségi elnöksége konferenciájának és munkatársképző napjának összevont alkalmára, amelyet *Értékmentés, érték-megőrzés* címmel szeptember 17-én és 18-án Révfülpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban tartunk.

Program

Péntek: 18.00: Vacsora • 19.00: A konferencia megnyitása, bemutatkozás • 19.30: „Halleluja Banda” – árvízkarosult felsőszolcai gyerekek Őri-magyaródon (*Rostáné Piri Magda*) • 20.00: A püspökválasztás menetrendje (*Kissné Kárász Rózsa*, a jelölőbizottság elnöke) • 20.30: Fórumbeszélgetés (egyházkerületi elnökség) • 22.00: Áhítat (*Ittész János*)
Szombat: 8.00: Reggeli • 9.00: Áhítat • 9.30: Új lehetőségek a diakóniai szolgálatban (*Buda Annamária*) • 10.15: Az intézményalapítás rögös útjain (*dr. Mekis Viktória*) • 11.00: Szünet • 11.30: Ingatlanügyek és pályázatok (*Helfrich Péter és Erdélyi Károly*) • 13.00: Ebéd • 14.30: Muzeális értékeink és műkincseink védelme (*dr. Hubert Gabriella és dr. Harmati Béla László*) • 16.00: Úrvacsorai istentisztelet (*ifj. dr. Hafenscher Károly*)

A részvételi díjat az egyházkerület fizeti.

A jelentkezéseket szeptember 13-ig kell a püspöki hivatalban bejelenteni. Telefon: 96/516-160; 20/824-4222. E-mail: nyugati.kerulet@lutheran.hu.

HIRDETÉS

A 2011. évi német evangélikus egyházi napokat – közismert nevén a Kirchentagot – június 1. és 5. között Drezdában rendezik meg. Azért választották ezt a várost a jövő évi Kirchentag helyszínéül, mert az egyházi napok egyik központi témája Kelet-Közép-Európa lesz. Ezért egyházunk lehetőleg minél nagyobb számban szeretné magát képviseltetni fellépőkkel, szereplőkkel.

Várjuk tehát olyan egyházi kórusok (klasszikus és gospel műfajban egyaránt), zenekarok (klasszikus, fúvós- és könnyűzene műfajában), bábcsoportok és bármilyen előadóművész-csoportok jelentkezését, amelyeknél nem számít a nyelv.

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) és a német evangélikus Kirchentag átvállalja a fellépők részvételi díját, amely tartalmazza a belépőkártyát öt napra, a reggelit és az ebédet, valamint a programfüzetet. Az útiköltséget az utazóknak kell fizetniük. Szállásról a Kirchentag gondoskodik családonként vagy iskolákban. Jelentkezni lehet az MEE Külvégi Osztályán a klara.tarr@lutheran.hu e-mail címen, ezt követően pedig interneten (www.kirchentag.de/mtk).
A jelentkezési határidő 2010. szeptember 20.

■ Cselovszkyné dr. Tarr Klára

HIRDETÉS

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) stuttgarti nagygyűlésének istentisztelete a Duna Tv-ben! Szeptember 12-én, 10 órakor a Duna Televízió – az ARD televízió közvetítésében – felvételről sugározza az LVSZ 11. nagygyűlésének július 25-i istentiszteletét. Igét hirdet *dr. Frank July* württembergi tartományi püspök.

HIRDETÉS

A Dr. Genersich Antal Alapítvány szeptember 29. és október 3. között autóbusszos kirándulást szervez a Szepességbe. Egyebek között meglátogatjuk a lőcsei evangélikus közösséget és az evangélikus történelmi temetőt. Érdeklődni lehet a tankoa@freemail.hu címen. Az alapítványról bővebben az *Evangelikus Élet* április 18-i számában olvashatnak.

Programok internetezéshez: Firefox

► **Cikksorozatunkban az öt legnépszerűbb böngészőt mutatjuk be. A programok mindegyike kibővíthető, mi azonban azokra a felhasználókra koncentrálunk, akik nem kívánnak kiegészítőket bíbelődni, hanem telepítés után már csak internetezni szeretnének.**

Nehéz úgy beszélni a „Tűzrókáról”, hogy ne a kiegészítő, illetve a maximális bővíthetőség kerüljön a középpontba. A Firefoxnak ugyanis ez adja a savát-borsát, ezzel ír(t) történelmet. Jelenleg a világ második legnépszerűbb ilyen szoftvere, így egyre többen tanulják meg helyesen kiejteni a nevét, amely még véletlenül sem „firefoks”.

Az 1.0 verzió 2004. november 9-én jelent meg, de a 0.1-es kezdeti változatig egészen 2002. szeptember 23-ig kell visszatekintsünk. Illetve ne is tekintsünk, nézzük inkább, mit is tud a jelenlegi stabil verzió, amely idén július 23-ától elérhető.

Egy fül nem fül?

Sokan gondolkodás nélkül rávágják, hogy először a Firefoxban volt elérhető a többfüles böngészés. Bár a felhasználók tömegei valóban itt találkoztak vele, az elsőség dicsősége nem ezt a szoftvert illeti. Az Opera már tíz évvel ezelőtt képes volt erre. Ezzel együtt, azt hiszem, elvitathatatlan, hogy a világ a Firefoxból ismerete meg a Mozilla böngészője által sikerrel vitt megoldást.

A Mozilla Firefox böngésző ingyenesen letölthető

<http://www.mozilla-europe.org/hu/firefox/>

A böngészőhöz letölthető kiegészítők tára

<https://addons.mozilla.org/hu/firefox/>

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Több éve sokunk számára már elképzelhetetlen a fülek nélküli böngésző: az egyik oldal betöltődése alatt rápillantunk a másikra. Mindennek azonban hátránya is lehet, hiszen egy fül lefagyása „mindent visz”, sokszor ezer karakternyi munkákat el-tüntetve. A friss Firefox-főverzió legfontosabb újítása a – Chrome-nál már ismertetett – összeomlás elleni védelem volt: ha egy fül lefagy, a többi ebből mit sem észlel.

Egy böngésző, rengeteg külső

Szintén a Firefox emelte be a köztudatba a bővítményeket, melyekből már tízezernél is többet találhatunk a programhoz. A letöltött bővítmények száma nemrég haladta meg a kétmilliárdot.

Felhasználói felületként harmincezer körüli témát használhatunk. A hivatalos nyelvezet szerint „personának” nevezett témákkal különféle kinézeteket adhatunk a böngészőnek, egészen a felismerhetlenségig maszkírozva a szoftvert.

Intelligens mosópor helyett intelligens címsor

Gyakran előfordul, hogy egy oldal címe csak félig emlékszünk. Ilyenkor jön jól a tűzrókás intelligens címsor, amely a félénken bepötyögött oldal-

címrészből megpróbálja kitalálni, hogy mire is gondoltunk. Az automatikus kiegészítő szolgáltatás egy legördülő listába rendezi az előzményekből és a könyvjelzőként elmentett weboldalokból a lehetséges találatokat. És hogy mitől intelligens? Nos, a címsor használat során folyamatosan tanul, azaz igazodik a preferenciákhoz, és egyre jobb találatokat ad vissza. A funkció első, a Firefox 3.0-ban található verziója óta lehetőség van az eredmények további finomítására is.

Firefox mint titkos ügynök

A Firefox alapverziójában is van helyesírás-ellenőrző, jelszókezelő és privát mód is. Ez utóbbi „esemény utáni” verziójának tekinthető a „webhely elfelejtése” funkció, amely az előzményeknél használható. Azokban az esetekben segít ez a megoldás, amikor egy már meglátogatott oldalhoz kapcsolódó összes adatunkat törölni szeretnénk. Ilyenkor ezzel az egyetlen gombbal gyakorlatilag semmissé teszünk mindent, ami arról árulkodik, hogy egy bizonyos weboldal bármely oldalán bármikor is jártunk.

A fejlesztők mindegyik operációs rendszer használójára gondoltak, így a Firefox Windowson kívül az Apple gépein futó OS X-en, a Linux rendszereken, illetve az ezekhez hasonló, Unix-alapú rendszerek többségén is hibátlanul működik.

A tervek szerint októberben vagy novemberben jelenik meg a Firefox 4. Az őszi változat a sebesség további növelése mellett rengeteg nagyobb újítást tartalmaz majd, többek között alaposan megújul a kezelőfelület, valamint a jövő szelektént már jelen lévő HTML5 technológiát is támogatja majd a világ második legnépszerűbb böngészője.

■ BALOGH CSABA

SZERETETVENDÉGSÉG

Habcsókos, gyümölcsös lepény

Hozzávalók: 3 tojás, 35 dkg kristálycukor, 1 evőkanál vaníliás cukor, 25 dkg liszt, 2 teáskanál sütőpor, 5 dkg margarin, csipetnyi só, tej, gyümölcs

Elkészítés: A tojássárgákat 3 evőkanál forró vízzel habosra keverjük, majd apránként hozzáadunk 15 dkg kristálycukrot és a vaníliás cukrot. Ehhez adjuk a lisztet, a sütőport, a felolvasztott margarint és annyi tejet, hogy viszonylag lágy tésztát kapjunk. A masszát egy körülbelül 35 x 32 centiméteres, sütőpapírral kibélelt tepsibe öntjük, és 190 fokra előmelegített sütőben körülbelül 15 percig elsütjük.

Közben elkészítjük a gyümölcsös habcsóknak valót: a tojásfehérjékből

FOTÓ: BODA ZSUZSA

a sóval kemény habot verünk, apránként hozzáadunk a 20 dkg cukrot, és lazán összekeverjük a megmosott, lecsöpögtetett, esetleg apróra vágott gyümölccsel. A sütő hőmérsékletét 150 fokra mérsékeljük, a habcsókos masszát a félkész tésztára kenjük, majd további 15 percig sütjük.

HIRDETÉS

Egyházzenei szimpózium

Hagyomány és megújulás a liturgiában és zenéjében címmel szeptember 8–10. között szimpóziumot rendez a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem az egyházzene tanszak újraindításának 20. évfordulója alkalmából a Régi Zeneakadémia kamaratermében. A tudományos tanácskozáson a kultúr- és művészettörténet, a liturgika és az egyházzene kutatói – közöttük felekezeti intézmények prominens oktatói – mintegy harmincöt előadást tartanak. A rendezvény, melynek ideje alatt a helyszínen egyházzenei kiadványok kedvezményes vásárlására is sor kerül, minden érdeklődő számára nyitott. A részletes program a www.zeneakademia.hu és a www.egyhazzene.hu honlapon olvasható.

HIRDETÉS

Tályjai csendesnap

Csendesnap lesz a Borsod-Hevesi Egyházmegyében szeptember 4-én, szombaton Tálylán.

Program:

9.30–10.00: Gyülekező, énektanulás • 10.00–10.30: Nyitóáhitat – *Asztalos Richárd* • 10.30–10.40: Esperesi köszöntés – *Sándor Frigyes* • 10.40–11.00: *Kővirág* énekkar (Tályla) • 11.00–12.30: *Dr. Mikos Borbála* Haitit is megjáró orvos vetített képes előadása • 12.30–13.30: Ebéd és helyi érdekességek megtekintése • 13.30–14.00: *In His Steps* dicsőítő zenekar • 14.00–15.00: Fórumbeszélgetés – dr. Mikos Borbálával beszélget *Molnár József* • 15.00–15.45: Záró úrvacsorai istentisztelet

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk mindenkit szeptember 12-én 16.30-ra Pécsre, az evangélikus gyülekezet országos egyházi és kerületi támogatással megvalósuló kiállításának megnyitójára. A *Bibelturm* nevet viselő kiállítás több mint száz idegen nyelvű Bibliát vonultat fel – pontosabban több mint száz bibliából állít tornyot –, és ad tájékoztatást az egyes nyelvekről, az ott élő emberek életéről, hitéről. A kiállítást egyéb, a témához illeszkedő látnivaló is gazdagítja. Megnyitóbeszédet mond *Gáncs Péter*, Déli Egyházkerületünk püspöke.

EVÉL & LEVÉL

Kincskeresők Piliscsabán

A Fébé Diakonisszaegyesület augusztus 19. és 22. között tartotta idei konferenciáját Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. A találkozó programja a *Kincseink – az Isten ajándékai* tematika köré épült fel. Csömöri gyülekezetünkben tizennégyen tudunk részt venni a konferencia harmadik napján, szombaton.

Érkezésünk után dr. Blázy Árpád kelenföldi lelkész igehirdetését hallgathattuk. *Ézsaiás könyvének* 26. fejezete alapján arra irányította a figyelmünket, hogy legfőbb kincseink annak felismerése, hogy nem vagyunk egyedül, mert szabadítónk az Úr. *Ordass Lajos* püspök félreállításának megrendítő példáján keresztül juthattunk el annak a felismeréséhez, hogy az Úr szabadításának megtapasztalásához kell a hűség, a hűséghez viszont szilárd jellem szükséges.

A következő előadó *Czenthe Miklós*, az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója volt, aki arról a gazdag levéltári anyagról beszélt, amely nemzeti, kulturális, evangélikus örökségünk, kincseink. Ezeknek a kincseknek a megőrzéséhez nagy elszántság, sok erő, energia kell. A feladat, amely az országos levéltárra, de a lelkészi hivatalokra is hárul, a jövő érdekében komolyan veendő.

Délután énekeskönyvünk kincseiről dr. Finta Gergely orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője tartott rendkívül érdekes előadást. A 131., 255. és 291. számú énekünk alapján *Luther* és a gregorián dallam kapcsolatára csodálkozhattunk rá, majd huszadik századi énekeink kincseiből merített az előadó, és a 355. és a 401. éneket elemezte. Utóbbi *Trajtler Gábor* szerzeménye, Finnországban is nagyon közismert és népszerű.

Gertrud Heublein lelkész nő záróáhitatában a szívünkben lévő kincsről: az Isten iránti engedelmségről tanított. Pozitív és negatív bibliai példákat említve (Ábrahám és Ádám) felhívta a figyelmünket arra, hogy Isten győztrődik az ember engedetlensége miatt.

A záróénekek után megkezdődött a búcsúzkodásunk, majd a csömöri kincskeresők csapata hazafelé vette az irányt...

SOLYMÁR PÉTERNÉ (Csömör)

HIRDETÉS

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) programja 2010 őszén

Az előadások minden hónap második csütörtökén délután 17 órakor kezdődnek. Helyszín: 1085 Budapest, Üllői út 24., a könyvesbolt melletti földszinti terem.

Téma: *A keresztény egyház peremén: szekták, szélsőségek, kihívások a mai Magyarországon*. Előadó: *Szalai András*, az Apológia Kutatóközpont vezetője, az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktori iskolájának hallgatója.

- Szeptember 9.: Bevezető, fogalmak; szélsőségre példa: Hit Gyülekezete. Áhítat: Seben Glória.
- Október 14.: *Hetednapi adventizmus (ihletett kommentár)*. Áhítat: *Gyurkó Donát*.
- November 11.: *Jehova tanúi (hamisított biblia)*. Áhítat: *Andrejek Mitja*.
- December 9.: *Mormon vallás (más szentírások)*. Áhítat: *Zacharia Júlia*.

GYÁSZHÍR

Augusztus 12-én a Budapest-Megyeri temetőben vettünk végső búcsút *Ódor Istvántól*, aki hosszú évtizedekig az újpesti gyülekezet presbitere és felügyelője volt. Az utóbbi években a budapesti Virág Benedek utcai szeretetotthon ökumenikus gyülekezetét vezette, a pesterzsébeti gyülekezetnek örökös presbitere volt. Hűséges, áldozatos munkájáért családjá és gyülekezetei Istennek adnak hálát.

GYÁSZHÍR

Fájó szívvel tudatjuk, hogy *Kovács Vilmosné* született *Álló Rozália* július 6-án, 90 éves korában örökre elaludt. A szeretett feleséget, édesanyát, nagymamát augusztus 14-én Sobor községben szűk családi körben helyeztük örök nyugalomra. A barátok, rokonok, volt kollégák, szomszédok szeptember 5-én a kőbányai evangélikus templomban (Budapest X., Kápolna u. 14.) a 10 órakor tartandó istentisztelet után együtt emlékezhetnek drága halottunkra.

Férje, lánya, veje és unokái

GYÁSZHÍR

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy *Balázs Béláné sz. Bernát Erzsébet* volt diakonissza nővér, az alsósági gyülekezet első papnéja, életének utolsó negyven évében a pécsi gyülekezet tevékeny tagja, misszióköreinek vezetője, a Déli Evangélikus Egyházkerület idei hűségdíjasa augusztus 19-én hazatért Urához. Utolsó földi útjáról szeptember 3-án 13.30-kor kísérik a Pécsi központi temető kápolnájából.

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

*Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője*

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HIRDETÉS

Meghívó

„Nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erőt, a szeretetet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7) Az Evangelikus Hittudományi Egyetem szeptember 17-én, pénteken 14.30-kor tartja tanévnyitó istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV., Lócsei út 32.). Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát *dr. Fabiny Tamás* püspök végzi. Az ünnepi ülés rendje: megnyitás; rektori székfoglaló beszéd; az elsőévesek fogadalmátétele; mentori megbízólevelek átadása; bejelentések; *Himnusz*. Ünnepségünkre szeretettel meghívjuk.

Dr. Szabó Lajos rektor

A szeptember 5-ei vasárnap offertórium a egyházunk intézményeiben tanuló közel tizenegyezer gyermek közül a nehéz sorsúak támogatását szolgálja. Isten áldását kérjük az adakozókra és adományaikra!

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 5-étől szeptember 12-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.50 / m1 <i>Református magazin</i>	6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i>	5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i>
10.20 / m1 <i>Metodista ifjúsági műsor</i>	11.25 / TV2 <i>Glamour (magyar filmdráma, 2000) (115')</i>	12.00 / PAX <i>Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)</i>	16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregházaink életéből</i>
10.40 / m1 <i>A bibliafordító Luther</i>	14.10 / PAX <i>Hadd szóljon orgona!</i>	12.45 / M. Katolikus Rádió <i>Népzene ékes foglalatban</i>	18.00 / PAX <i>Csoóri Sándor 80 éves</i>
12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	Bencze István kántor portréja	Népi zenekarok muzsikája	Ünnepi rendezvény a 80 éves Csoóri Sándor tiszteletére Szokolay Sándor művének ősbemutatójával
15.00 / m2 <i>Az Árpád-kor templomai (magyar dokumentumfilmsorozat, 1999)</i>	19.10 / m2 <i>Balaton retró (magyar dokumentumfilm, 2007) (43')</i>	13.00 / PAX <i>Neked szabott fehér ruha: Az érintett ruhaszegély</i>	20.15 / Duna II. Autonómia <i>Katalizátorok – Ez így fog el-tűnni (fekete-fehér magyar dokumentumfilm, 2009) (107')</i>
Boldva	20.30 / Duna Tv <i>A berlini fal nyulai (színes, fekete-fehér lengyel-német dokumentumfilm, 2009) (50')</i>	14.35 / m2 <i>Járóféld</i>	20.30 / Duna Tv <i>A Karamazov testvérek (orosz tévéfilmsorozat, 2009) (44')</i>
16.25 / m1 <i>Vízilabda-Európa-bajnokság 2010</i>	21.35 / m1 <i>Viharfelhők (francia-belga vígjáték, 2006) (88')</i>	Tájak találkozása a Tiszántúlon	1. rész
Magyarország–Macedónia férfi vízilabda-mérkőzés (élő közvetítés)	23.05 / Duna Tv <i>Ghymes: Messzerepülő (magyar koncertfilm, 2007) (68')</i>	16.55 / Duna II. Autonómia <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i>	
22.50 / Duna Tv <i>A világörökség kincsei</i>		Kapisztrán János	
Verona – Egy darab földi mennyország			
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
10.34 / M. Katolikus Rádió <i>Varázsdoboz – irodalom gyerekeknek</i>	9.00 / m1 <i>Gaudi és Barcelona – város a 20. század hajnalán (francia dokumentumfilm, 2006) (58')</i>	12.05 / Bartók Rádió <i>A Finn Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye</i>	6.03. / M. Katolikus Rádió <i>Orgonamuzsika</i>
Lázár Ervin: A hétfejú tündér	12.05 / Bartók Rádió <i>Budapesti Bach-hét 2010</i>	12.10 / Duna II. Autonómia <i>Jel a világ számára (magyar dokumentumfilm, 2006) (53')</i>	10.30 / m1 <i>Metodista ifjúsági műsor</i>
10.50 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i>	15.35 / Duna Tv <i>Beavatás</i>	18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Versenyképes-e a „jó Pásztor”?</i>	12.00 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>
Egyszálmagam... – Palya Bea tárguló világa	Megdicsőülés	Vezetői eszmények a Bibliában és napjainkban	14.00 / Bartók rádió <i>Kritikus fülle</i>
15.30 / m1 <i>A vízilabda Puskása (magyar dokumentumfilm, 2010) (50')</i>	Czakó Gábor televíziós esszéje	20.25 / Duna Tv <i>Halhatatlan kedves (amerikai-angol romantikus dráma, 1994) (116')</i>	Vivaldi: A négy évszak
Film a 75 éves Kárpáti Györgyről	18.00 / PAX <i>Kerékpártúra egyháztörténeti utakon (útifilm) (28')</i>	23.04 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i>	15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo</i>
18.55 / Duna Tv <i>Quo vadis? (olasz tévéfilmsorozat, 1985)</i>	18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Zenémmel dicsérem...</i>	Rockenbauer Zoltán etnológus, művészettörténész	Évszázadok egyházi muzsikája
1. rész	Fejezetek a kortárs egyházzenéből	23.30 / m2 <i>Fahrenheit 9/11 (amerikai dokumentumfilm, 2004)</i>	21.00 / m1 <i>A magyar dal napja 2010</i>
21.35 / m1 <i>Ellopott élet (filmdráma, 2008)</i>	19.10 / PAX <i>Raffay Sándor (magyar dokumentumfilm, 2007) (36')</i>	2004	22.30 / Duna Tv <i>Gyermekkorok (francia játékfilm, 2007)</i>
(109')	22.10 / m2 <i>4 hónap, 3 hét, 2 nap (román filmdráma, 2007) (113')</i>	(112')	0.10 / Duna Tv <i>Hús vétek (magyar játékfilm)</i>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Nagyok és csodálatosak a te műveid, mindenható Úr Isten, igazságosak és igazak a te utaid, népek királya. Jel 15,3 (Dán 2,20; Lk 17,11–19; Róm 8,12–13/14–17; Zsolt 146) Csak az 1920-as években váltak ismertté azok a több ezer éves, gigantikus méretű rajzolatok (a „Nazca-vonalak”), amelyeket a perui Nazca-sivatag vörös kőzetében alkottak meg egy dél-amerikai ősi civilizáció tagjai. Felfedezésük azért váratott magára ilyen sokáig, mert csak a levegőből, kellő távolságból szemlélve vehető észre. Lent a földön, a vonalak mentén járva nem látni semmit, csupán pár odébb rakott kőkupacot. Talán sokszor azért nem vesszük észre Isten munkáját az életünkben, mert azok még ezeknél a vonalakkal is hatalmasabbak?

Hétfő

Eljön a sok nép, és ezt mondják: Jöjjetek, menjünk föl az Úr hegyére, Jákób Istenének házához! Tanítson minket utaira, hogy az ő ösvényein járjunk. Ézs 2,3 (Zsid 10,19–20.22; 2Tim 1,1–6/7/; 3Jn 1–15) A mester házához kalandos út vezetett. Át kellett gázolni egy gyors folyású patakon, sűrű, vadállatokkal teli erdőn keresztülvágni, átlátni egy mocsáron, majd végül egy érdes, meredek sziklafalon felkapaszkodni. De egy elszánt fiatalember nem adta fel, míg el nem jutott ahhoz a házhoz. „Mester! Taníts engem az igaz ösvényen járnom!” – szólította meg a bölcs öreget, aki mint ha csak őt várta volna. „Rendben van, fiam! Először kapaszkodj le nem messze innen egy meredek sziklafalon. Majd óvatosan lábaj át egy mocsáron. Ezután egy sűrű erdőn kell keresztülvágnod – vigyázz, vadállatokkal teli! Végül már csak egy gyors folyású patakon kell átgázolnod, és onnan már magad is tudni fogod az utat.” „De mester, hiszen ezen az úton már jártam, így jutottam el hozzád!” Az öreg mosolyogva vállat vont. „Sajnálom, fiam. Én csak ezt az egy utat ismerem.”

Kedd

Akkor megtudják, hogy én, az Úr, az ő Istenük, velük vagyok, és hogy ők, Izrael háza, az én népem – így szól az én Uram, az Úr. Ez 34,30 (Róm 11,24; Jn 9,24–38/39–41; Zof 1,1–9) Egy kártyafüggetlen mobiltelefon így gondolkodott magában: „Milyen jó érzés, hogy szabad vagyok! Nem kötnek hálózati korlátozások, nem kell havidíjat fizetni utánam a két éves hűség-idő leteltéig, és egy szolgáltató sem tudja lekövetni, hogy merre járok!” Ám a telefon titkon érezte, hogy valami mégis hiányzik az életéből. Aztán egy napon valaki tett belé egy SIM kártyát. Attól kezdve vonatkoztak rá a hálózat szabályai, minden tevékenysége ellenőrizhető lett, és köthetővé vált egyetlen előfizetőhöz. Ám így történhetett meg – életében először –, hogy megcsörrent.

Szerda

Akkor az úr ezt mondta a szolgájának: Menj el az utakra és a kerítésekhez, és kényszeríts bejönni mindenkit, hogy megteljen a házam. Lk 14,23 (2Krón 30,8; Filem 1–16/17–22; Zof 2,1–7) Ha mi vagyunk a benzin, az Úrnak teljesen tele kell tankolnia. A célállomásig ugyanis nem lesz több benzinkút.

Csütörtök

Valahány ígérete van Istennek, azokra öbenne van az igen, és ezért általa van az ámen is, az Isten dicsőségére általunk. 2Kor 1,20 (Zsolt 70,5b; 1Krón 29,9–18; Zof 3,9–20) A bankrabló nem akarta elengedni a túszoikat, amíg maga a köztársasági elnök nem ígéri meg neki, hogy utána szabadon távozhat. Erre azonban a rendőrfőnök nem volt hajlandó. Az ugyan is egyet jelentene a kegyelemmel. Nekünk pedig még a köztársasági elnöknel is hatalmasabb uralkodó ígért örök életet!

Péntek

Nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk. ApCsel 4,20 (Ézs 52,10; Jn 13,31–35; Hab 1,1–11) Vicuska nem bírta kivárni, hogy elérkezzen a születésnapja: már napokkal korábban besurrant szülei hálószobájába, és meglepte a ruhásszekrénybe rejtett ajándékát. Egy hintapóniló volt, az a gyönyörű szürke bársonyborítású, fésülhető sörenyű fajta, amilyenre már régóta vágyott! Hangtalanul felsikoltott, aztán óvatosan visszacsukta a szekrényajtót, majd kiosont a szobából. Nem tehetette meg, hogy elmondja a szüleinek az öröme okát, hiszen az egyenlő a lebukással. Ő végül mégis odaszaladt édesanyjához, átkarolta a lábát, és szinte könnyek között rebegte: „Köszönöm, köszönöm!” Sajnos csak az a fajta öröm titkolható el, amely nem a szívből jön.

Szombat

Minek adnátok pénzt azért, ami nem kenyér, keresményeteket azért, amivel nem lehet jóllakni? Hallgassatok csak rám, és jó ételt fogtok enni. Ézs 55,2 (Jn 6,32; 2Thesz 2,13–17; Hab 1,12–2,3) Ha meglátogatjuk a szüleinkeket, a hazaútra mindig telepakolják az autónkat mindenfélével: zöldséggel a kertből, lekvárral a kamrából, saját csirke vagy disznó hússal a fagyasztóból, házi pálinkával a dugi kezeltből. Semmi olyasmit nem kapunk tőlük, amit odahaza ne tudnánk megvenni a boltban. De igazuk van. „Az nem olyan!”

■ ZSÍROS ANDRÁS

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

